

Fennia

Vuosi- ja vastuullisuuskertomus 2017

Sisältö

Toimitusjohtajan katsaus	1
Fennia-konsernin strategia	2
Yhteiskuntavastuumme	
Olennaisuusmatriisi	4
Eettinen ja vastuullinen liiketoiminta	6
Fennia - yrittämistä ja elämää varten	7
Asiakkaan palvelu ja kuuntelu	8
Osaava ja uudistumiskykyinen henkilöstö	10
Taloudellinen vastuu ja vakavaraisuus	13
Ympäristö	14
Hallituksen toimintakertomus	15
Tilinpäätös	
Tuloslaskelma	19
Tase	21
Emoyhtiön rahoituslaskelma	23
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	24
Konserniyhtiöt	29
Emoyhtiön liitetiedot	
Liite 1. Vakuutusmaksutulo	30
Liite 2. Vakuutusluokkaryhmäkohtainen tulos, emoyhtiö	31
Liite 3. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät	32
Liite 4. Liikekuluerittelyt	33
Liite 5. Erittelyt henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä	34
Liite 6. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	35
Liite 7. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero	36
Liite 8. Kiinteistösijoitukset	37
Liite 9. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä	38
Liite 10. Muut sijoitukset	39
Liite 11. Saamiset	40
Liite 12. Omistukset muissa yrityksissä	41
Liite 13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset	43
Liite 14. Velat	44
Liite 15. Oma pääoma	45
Liite 16. Vakuudet ja vastuusitoumukset	46
Liite 17. Lähipiirilainat- ja liiketoimet	47
Konsernin tulosanalyysi	48
Tunnusluvut	49
Sijoitusjakauma käyvin arvoin	50
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle	51
Tunnuslukujen laskentakaavat	52
Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta	54

Hallituksen ehdotus voiton käytöstä	63
Tilintarkastuskertomus	64
Hallintoneuvoston lausunto	68
Hallinto ja ohjausjärjestelmä	
Johtaminen	69
Liiketoimintamalli	71
Hallintoneuvosto	72
Hallitus	76
Tilintarkastajat	77
Fennia-konsernin johtoryhmä	78
Lääkärit	79

■ Yhdessä hyvään tulokseen

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian vuosi 2017 oli kokonaisuudessaan hyvä. Fennia on hyvässä kunnossa, sijoitustuotot kasvoivat ja vakavaraisuus on vahva.

Yritysvakuuttamisessa kyseessä oli murroksen vuosi. Panostimme palvelujen kehittämiseen ja ennakoiwaan turvallisuustyöhön yhdessä yritysasiakkaidemme kanssa. Vahinkojen määrä laski ja myönteinen tilanne voitiin huomioida myös vakuutusten hinnoittelussa. Erityisesti yritysten lakisääteisen tapaturmavakuutuksen osalta tämä kuvaamani kehitys näyttäytyi alentuneena maksutulona.

Uudistimme viime vuonna myös Fennia-konsernin rakenteita ja organisaatiota. Keskeisenä tavoitteenamme uudistumiselle oli Fennia-konsernin kilpailukyvyvyn rakentaminen.

Tässä toiminta- ja yhteiskuntavastuukertomuksessa vuodelta 2017 on ensimmäistä kertaa kerrottu entistä laajemmin sidosryhmiemme mielestä oleellisista yhteiskuntavastuuaiheista.

Selvitimme sidosryhmien odotuksia yhteiskuntavastuusta ja kysyimme, mitkä asiat he kokevat oleellisiksi Fennia-konsernin vastuullisuudessa ja mihin meidän pitäisi panostaa liiketoiminoissamme.

Kaikkein oleellisimpina aiheina vastaajat pitivät taloudellista vastuuta ja vakavaraisuutta, vastuullista sijoittamista sekä harmaan talouden torjuntaa. Läpinäkyvä ja eettinen toiminta osoittautui luonnolliseksi luottamus pohjaksi koko liiketoiminnan yhteiskuntavastuulle.

Fennia on aina ollut yrittäjien yhtiö. Olennaisuusarvioon vastanneet kokivat myös vahvasti, että yrittäjän turvallisuuteen ja hyvinvointiin vaikuttaminen sekä yrittäjyyden ymmärtäminen ja sitä kautta asiakkaidemme toimintaedellytysten edistäminen ovat vahvasti juuri Fennialle omaleimaista yhteiskuntavastuullisuutta.

Strategiakauden käynnistyttyä vuoden alusta Fennia-konsernin visiona on tarjota paras asiakaskokemus. Haluamme, että asiakkaat kokevat palvelumme niin hyvinä, että heillä on syy pysyä ja halu suositella. Tämän vuoksi asiakaskohtaamisten onnistuminen on meille tärkeintä.

Kiitokset asiakkaillemme, työntekijöillemme sekä yhteistyökumppaneillemme erinomaisesta työstä - olemme täällä teitä - yrittämistä ja elämää varten.

Antti Kuljukka
konsernijohtaja

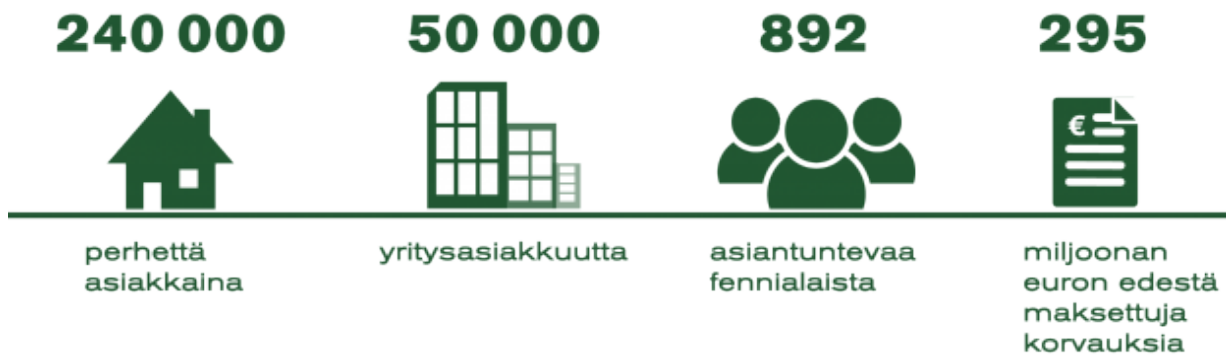
■ Fennia-konsernin strategia

Fennia-konserni on missionsa mukaisesti olemassa yrittäjyyttä ja elämää varten. Olemme luotettava kumppani yrittäjille ja ymmärrämme yrittäjän sekä hänen läheistensä tarpeet. Olemme myös kotitalouksien, jotka ovat oman elämänsä yrittäjiä, kumppani.

Fennia-konsernin visiona on tarjota paras asiakaskokemus. Haluamme, että asiakkaat kokevat palvelumme niin hyvinä, että heillä on syy pysyä ja halu suositella.

Fennia-konsernin strategia vuosille 2018–2022 asettaa neljä tavoitetta, jotka ovat:

- Uudistumiskykyinen henkilöstö
- Kasvava yritysasiakkaissa
- Tehokas kotitalouksissa
- Vakavarainen

Fennian neljä strategista tavoitetta

Uudistumiskykyinen henkilöstö

Uudistumiskykyinen henkilöstö on voimavara, jota ilman emme tule strategisia tavoitteitamme saavuttamaan.

Työskentelemme joka päivä niin, että asiakkaalla on varma ja luottamuksellinen tunne siitä, että hänen asiansa ovat hoidossa. Arvostamme yrittäjyyttä ja pyrimme itsekin joka päivä yrittäjämäiseen toimintaan. Teemme työtä rohkeasti, määrätietoisesti, tavoitteellisesti, sitoutuneesti ja innostuneesti – kuin tekisimme työtä omalle yrityksellemme.

Johdamme, valmennamme ja työskentelemme yhteisössämme siten, että onnistumme tuottamaan erinomaisen henkilöstökokemuksen, mikä johtaa varmimmin markkinoiden parhaaseen asiakaskokemukseen.

Vakuutus- ja finanssiala on suurten muutosten edessä. Teemme vastuullisesti tulosta ja olemme olemassa yrittäjyyttä ja elämää varten, tämä on merkityksellinen ja vaativa tehtävä. Siksi haluamme, että fennialaiset kasvavat kanssamme ja voivat kokea uudistumiskyvyyden olevan mahdollisuus. Yhdessä voimme luoda menestystä.

Kasvava yritysasiakkaissa

Kasvamme kannattavasti yritysasiakkaissa vakuuttamisen ja varainhoidon palveluilla. Rakennamme asiakkaillemme kokonaisvaltaisen kokemuksen Fennia-konsernin palveluista taloudellisen turvallisuuden kumppanina sekä neuvonantajana.

Tuotamme palvelut tehokkaasti ja laadukkaasti siten, että asiakas saa parhaan palvelukokemuksen – niin hyvän, että on valmis suosittelemaan Fenniaa.

Fennia on aina ollut yrittäjien yhtiö. Osaamisemme, verkostomme ja tuloksemme ovat syntyneet yritysten ja yrittäjien palvelemisesta. Tätä osaamista jalostamme, sen pohjalta on hyvä rakentaa tulevaisuutemme.

Tehokas kotitalouksissa

Palvelemalla yrittäjää yksityishenkilönä ja hänen perheettään riskienhallinnassa, voimme tarjota vastaavia hyviä palveluja myös muille kotitalouksille. Samalla kun luomme yrittäjän perheelle taloudellista turvallisuutta, haluamme tarjota elämänmittaisen kumppanuuden kanssamme muillekin aktiivisille henkilöasiakkaille ja kotitalouksille.

Kotitaloudet parantavat Fennia-konsernin vakuutusriskien hajauttamista ja tekevät omalta osaltaan konsernin riskiasemasta vakaamman. Vakaus näkyy pienempänä tulosheilahteluna.

Kotitaloussegmentin hyvässä palvelussa korostuu tehokkuus ja vaivattomuus – niin asiakkaan kuin yhtiönkin kannalta. Tämän toteutuessa sekä henkilöstö- että asiakaskokemus ovat onnistuneita.

Vakavarainen

Fennia-konserni on vakavarainen. Vakavaraisena yhtiönä pystymme vastaamaan niistä velvoitteista, joita olemme vakuutuksenottajille antaneet.

Jotta vakavaraisuutemme säilyy, tulee meidän ymmärtää kantaaksemme ottamamme riski ja ottaa riskiä vain sen verran kuin pystymme kantamaan.

Olemme riskienhallinnan asiantuntija ja edelläkävijä omassa toiminnassamme.

■ Vastuullisuus Fennia-konsernin liiketoiminnoissa

Vuosi- ja yhteiskuntavastuuraportti kuvaa Fennia-konsernin vastuullisuutta ja kestäväää liiketoimintaa. Raportti sisältää selvityksen muista kuin taloudellisista tiedoista (NFI).

Fennia-konsernissa on aloitettu vastuullisuustyön jalkauttaminen, kehitetty vastuullisuusteemojen viestintää ja koulutusta sekä uudistettu organisaatio- ja johtamismalleja. Kaikille olennaisuusarvioinnissa esille tulleille teemoille ei vielä ole asetettu tavoitteita tai määritetty mittareita. Raportissa kuvataan vuoden 2017 toimintoja ja nykytilaa.

Kehitämme vastuullisuutta ja siitä raportointia osaksi toimintaamme yhteistyössä asiakkaiden, henkilöstön, yhteistyökumppanien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Toteutimme tammikuussa 2018 olennaisuusarvion Fennia-konsernin vastuullisuusteemoista. Selvitimme sidosryhmien odotuksia siitä, mitkä asiat he kokevat oleellisiksi vastuullisuudessa.

Kysyimme verkkokyselyn avulla keskeisiltä sidosryhmiltämme henkilöstöltä, asiakkailta, viranomaisilta, medialta, sekä hallituksen, hallintoneuvoston ja alueellisten neuvottelukuntien jäseniltä, mikä on heidän mielestään tärkeintä vastuullisuudessa Fennia-konsernin liiketoiminnoissa.

Kaikkein tärkeimpinä vastaajat pitivät taloudellista vastuuta ja vakavaraisuutta, vastuullista sijoittamista sekä harmaan talouden torjuntaa.

Vastuullisuuteen kuuluvat olennaisina myös asiakas- ja henkilöstökokemuksen kehittäminen, yrittäjyyden edistäminen sekä ympäristön hyvinvointi. Ympäristön osalta vastaajat pitivät tärkeinä erityisesti materiaali- ja energiatehokkuutta.

Läpinäkyvä ja eettinen toiminta on luonnollisesti luottamus pohja koko liiketoiminnan vastuullisuudelle.

Vuosi- ja yhteiskuntavastuuraportti sisältää kirjanpitolain mukaisen selvityksen muista kuin taloudellisista tiedoista (NFI). Fennian hallitus ja konsernijohtaja vastaavat raportista ja ovat hyväksyneet sen tiedot.

Helsingissä 6. päivänä huhtikuuta 2018

Mikael Ahlbäck

Matti Pörhö

Jussi Järventaus

Lars Koski

Eva Liljeblom

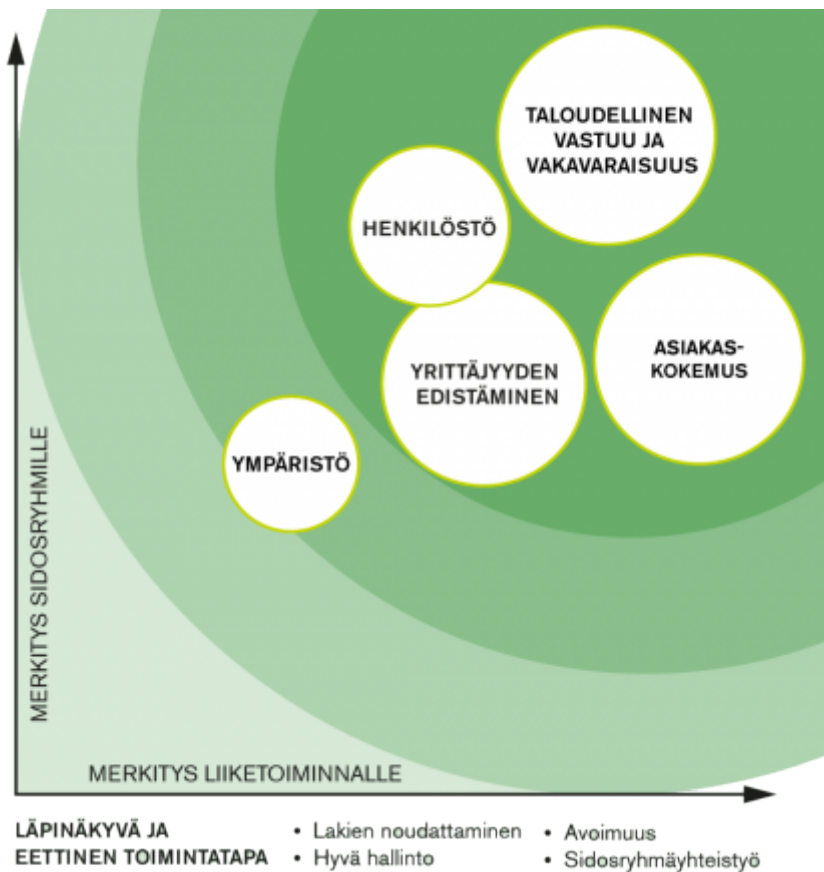
Jyrki Mäkynen

Timo Salli

Paul Stucki

Antti Kuljukka
konsernijohtaja

Fennia-konsernin olennaisuusmatriisi 2018

Taloudellinen vastuu ja vakavaraisuus

Vakavaraisuuden turvaaminen
 Vastuullinen sijoittaminen
 Harmaan talouden ja korruption torjunta

Asiakaskokemus

Digitaalisten järjestelmien käytettävyys
 Aktiivinen viestintä, sidosryhmien osallistaminen ja dialogi
 Parhaan asiakaskokemuksen tuottaminen

Yrittäjyyden edistäminen

Turvallisuuteen ja hyvinvointiin vaikuttaminen
 Yrittämisen edellytysten turvaaminen
 Yrittäjyyden ymmärtäminen ja edistäminen

Henkilöstö

Ammattitaidon ja osaamisen jatkuva kehittäminen
 Työterveys ja -turvallisuus
 Tasa-arvoinen kohtelu ja tasavertaiset mahdollisuudet

Ympäristö

Materiaali- ja energiatehokkuus
 Ympäristön hyvinvoinnin huomioiminen
 Ilmastonmuutoksen hillitseminen

■ Eettinen ja vastuullinen liiketoiminta

Eettinen toiminta Fennia-konsernissa tarkoittaa lain, säännösten, sovittujen pelisääntöjen ja sopimusten noudattamista sekä Fennian arvojen ja toiminnan kulmakivien mukaista toimintaa, sekä näihin liittyvien riskien hallintaa.

Kunnioitamme toiminnoissamme kaikkialla ihmisoikeuksia ja työskentelemme yhdessä finanssialan kanssa korruption, lahjonnan ja harmaan talouden torjumiseksi.

Fennia-konsernin henkilöstö ja myyntikanavien edustajat on vuonna 2017 koulutettu noudattamaan kaikkia velvoitteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjumiseksi sekä tällaisten tapahtumien havainnoimiseksi. Koulutus uusitaan vuosittain.

Toimintamme pohjautuu luottamukseen. Henkilökuntamme on ohjeistettu ja koulutettu henkilötietojen huolelliseen ja turvalliseen käsittelyyn ja siten ennaltaehkäisemään henkilötietojen käsittelyyn liittyviä vaaroja. Henkilötietojen käsittelyn periaatteiden noudattaminen varmistetaan sisäisin ja ulkoisin auditoinnein, minkä lisäksi käytössämme on ilmoituskanava, jossa henkilöstö voi ilmoittaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä riskeistä.

Vuoden 2017 henkilöstötutkimuksessa tuotiin esille myös eettisen johtamisen ja Compliance-toiminnon merkitys konsernissa. Fenniassa eettinen toimija korostaa päätöksenteossaan henkilökohtaisen vallan sijaan eettistä vastuuta. Paitsi että eettinen toimija itse toimii eettisesti, edellyttää hän esimiehenä samaa myös omilta alaisiltaan.

Eettisen ja vastuullisen toiminnan kehittämiseen kuuluvat luonnollisesti epäeettiseen toimintaan puuttuminen ja jokaisen mahdollisuus ilmoittaa havainnoistaan riippumattomille tahoille, Fennia-konsernin operatiivisten riskien ja Compliance-toiminnon asiantuntijoille.

■ Fennia - yrittämistä ja elämää varten

Tarjoamme Fennia-konsernin palvelut sekä kumppanien kaiken asiantuntemuksen PK-, mikro- tai kasvuyrityksen käyttöön nopeasti ja joustavasti, unohtamatta yksinyrittäjiä. Koska yritykset ovat elinkaaren eri vaiheissa, olemme koonneet yrittäjien tueksi myös monialaisen kumppanuusverkoston.

Samalla kun olemme luomassa yrittäjän perheelle taloudellista turvallisuutta, koemme, että meillä on paljon annettavaa myös kotitalouksille. Haluamme tarjota asiakkaillemme elämänmittaisen kumppanuuden kanssamme.

Fennialaiset arvostavat yrittäjyyttä ja pyrimme itsekin joka päivä yrittäjämäiseen toimintaan. Teemme työtä määrätietoisesti, tavoitteellisesti ja rohkeasti – sitoutuneina ja innostuneina. Ammattitaito ja aito halu auttaa asiakasta sekä ratkaista hänen ongelmansa näkyy ja tuntuu. Parhaan asiakaskokemuksen tarjoaminen on joka päivä meille merkityksellinen ja vaativa tehtävä.

Fennialla on pitkät perinteet yhteistyöstä yrittäjäjärjestöjen kanssa. Yrittäjyyden edistäminen on aina ollut asiakkaillemme erittäin merkityksellistä, sitä se on sidosryhmiemme mielestä tänä päivänäkin. Yhteistyössä yrittäjäjärjestöjen kanssa olemme tarjonneet yritysasiakkaillemme taloudellisia etuja, kehittäneet tuotteita ja palveluja. Tehtävämme on turvata tinkimättömästi yrittämisen toimintaedellytyksiä.

Valtakunnallinen yrittäjöpalkinto

Juhlistimme syksyllä 2017 Joensuussa Valtakunnallisilla yrittäjöpäivillä Suomen sata vuotista itsenäisyyttä ja jaoimme yhdessä 50. kerran Valtakunnalliset yrittäjöpalkinnot. Palkinnon perustivat vuonna 1968 silloinen Fennian yhtiö ja Suomen Yrittäjien edeltäjäjärjestö.

Valtakunnallinen yrittäjöpalkinto on vuosien aikana luovutettu sadoille yrityksille tai yksityishenkilöille. Viime vuonna palkinnon saivat Arcusys Joensuusta, FinnSpring Toholammilta, Fondia Helsingistä ja Lune Group Juupajoelta.

Fennia jatkaa Valtakunnallisen yrittäjöpalkinnon perinnettä, tämän päivän kasvua luovan yrittäjyyden palkitsemista yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa. Valtakunnallinen yrittäjöpalkinto on tunnustus menestyksellistä ja esimerkillisestä yritystoiminnasta sekä uudistumiskyvystä.

Valintakriteerit palkittaville ovat:

- yrityksen toiminta-ajatus, tuoteideoiden omaperäisyys sekä toiminnan, palvelujen tai tuotteiden jatkuva itsenäinen kehitystyö
- yrityksen viimeisten vuosien aikainen kasvu
- yrityksen toiminnallinen ja taloudellinen tila ja uudistumiskyky myös kansainvälisessä kilpailussa
- yrityksen toiminnallinen kehitys ja yhteiskunnallinen merkitys omalla toiminta- ja markkina-alueellaan,
- yrityksen tuotantotoiminnan ja henkilöstöhallinnon kyky uusiutua vastaamaan ajan henkeä ja yhteiskunnan asettamia tavoitteita
- yrityksen toiminnan vakiintuneisuus, eli se on toiminut yli viisi vuotta.

Palkinto voidaan myöntää myös henkilölle, joka on pitkäjänteisellä työllään edistänyt merkittävästi yrittäjyyttä ja yritystoimintaa Suomessa.

Tiesitkö, että

- Vuonna 1968, Yritteliäisyyden viikon päätteeksi palkittiin Tampereella ensimmäisen kerran viisi yritystä ja yrittäjää Valtakunnallisella yrittäjöpalkinnolla. Ensimmäisenä vuonna palkittujen joukossa oli muun muassa vääksyläinen vaappuyrittäjä, **Ensio Rapala**. Rapala-Uistimen tuotannosta meni tuolloin 98,5 % vientiin.
- Fennia-konserni tekee yhteistyötä Suomen Yrittäjien, Perheyritysten liiton ja Nuori Yrittäjyys ry:n kanssa. Edistämme nuorten yrittäjyyskasvatusta, koska se tukee monialaisen osaamisen ja työelämätaitojen karttumista. Keskustelemme nuorten kanssa yrittäjyydestä, riskienhallinnasta, vakuuttamisen merkityksestä ja kasvun mahdollisuuksista. Taloudellinen turvallisuus on olennainen osa yrittäjyyden varhaisella polulla.

■ Asiakas on aina etusijalla

Fennian toiminnan kulmakivi on: asiakas on aina etusijalla. Haluamme palvelun olevan helppoa, nopeaa, osaavaa ja ystävällistä, yksinkertaisesti parasta. Asiakasta palveleva fennialainen ottaa aina vastuun asian hoitamisesta maaliin asti.

Tänä päivänä asioinnin helppous ja mahdollisuudet digitaaliseen asioimiseen ovat jo itsestäänselvyksiä. Lisäksi asiakkaiden toiveina ovat usein räätälöidyt sekä personoidut verkkopalvelut.

Vuonna 2017 Fennia aloitti fasilitointityöpajat kuullakseen asiakkaiden mielipiteitä paremmin. Työpajoihin kutsutaan kuluttajia ja yrittäjiä keskustelemaan vakuutuspalveluista ja testaamaan Fennian tuotteita. Asiakkaiden palautteen perusteella kehitetään toimintaa sekä digitaalisia palveluja.

Fenniassa seurataan tarkasti myös asiakaspalautekanavan kautta tulleita palautteita. Palautteet käydään läpi kehitys- ja johtoryhmissä liiketoiminta-alueittain.

Asiakas on keskinäisen yhtiön osakas

Fennia on suomalainen, asiakkaidensa omistama vahinkovakuutusyhtiö, jonka juuret ja arvot ovat vahvasti yrittäjyydessä. Fennian toimialaan kuuluvat lakisääteiset ja vapaaehtoiset vahinkovakuutukset, joita se tarjoaa yrityksille, yrittäjille ja kotitalouksille.

Fennia toimii keskinäisyyden pohjalta. Keskinäisen vakuutusyhtiön asiakkaasta tulee myös yhtiön äänivaltainen osakas. Keskinäisen yhtiön tulosta voidaan käyttää oman yrityksen palvelutason kehittämiseen ja asiakasosakkaat ovat mukana päättämässä, miten se tehdään. Jokainen Fennian asiakas on samalla myös Fennian omistaja.

Vahingosta selviytymisen palvelut tuovat avun nopeasti asiakkaalle

Fennian vahingosta selviytymisen palveluissa apu tuodaan Fennian kumppaneiden avulla asiakkaalle vahinkotilanteeseen, heti vahingon tai sairauden sattuessa.

Fennian kumppanit auttavat nopeuttamaan ja selkeyttämään asiakkaan asiointipolkua ja tuovat lisäarvoa tavanomaiseen käsittelyprosessiin verrattuna. Ohjaamalla asiakas kumppanille on voitu etukäteen varmistua palvelun laadusta, sujuvuudesta ja saatavuudesta.

Asiakkaiden ohjaamisessa käytetään apuna kumppaneiden tuottamia ohjaamopalveluita, joiden avulla asiakkaat pääsevät hoitamaan vahinkoasiansa suoraan alan asiantuntijan kanssa. Tämä helpottaa ja nopeuttaa asiakkaan saamaa palvelua, kaikki tarvittavat palvelut hoituvat yhdellä puhelinnumerolla. Myös korvaushakemus voidaan tehdä puolestasi puhelun aikana.

Vuoden 2016 aikana ohjaamopalveluissa tulivat asiakkaiden käyttöön FenniaHoitaja, Fennian Tuulilasivahingot ja Fennian Mobiililaittevahingot. Lisäksi Fennialla on ohjaamotoimintaa matkustajavahingoissa.

Toukokuussa 2017 otettiin käyttöön Fennian Autoapu 24h, joka auttaa asiakasta sujuvasti ympäri vuorokauden. Fennian Autoapu 24h auttaa asiakasta matkan jatkumisen järjestämisessä, hinauksen tilaamisessa ja arvioi pikakorjauksen mahdollisuuden. Uusi palvelu kattaa kaikki uudet ajoneuvovahingot lasivahinkoja lukuun ottamatta.

Fennian tietoturvapalvelu tarjoaa apua ympäri vuorokauden

Teknologia tuo yrityksille uusia mahdollisuuksia, mutta samalla tietoturvariskit ja verkkorikollisuus ovat lisääntyneet.

Yrityksen tietoturvaympäristö koostuu esimerkiksi tietojärjestelmistä, ohjelmistoista, sähköisestä viestinnästä ja tallennuslaitteista. Tähän ympäristöön kohdistuvia riskejä ovat esimerkiksi kriittisen tietojärjestelmän häiriö, tietojärjestelmään kohdistuva rikollinen teko tai IT-laitteisiin kohdistuvat omaisuusvahingot. Ne voivat johtaa tärkeiden ja luottamuksellisten tietojen menetykseen tai vuotamiseen ulkopuolisille.

Fennian 2017 lanseerattu tietoturvavakuutus korvaa taloudellisia vahinkoja, jotka aiheutuvat esimerkiksi yrityksen tietojärjestelmiin kohdistuneesta haittaohjelmasta, palvelunestohyökkäyksestä tai tietojen varastamisesta. Tietoturvavakuutus

sisältää myös asiakkaan tietoturvan tason kartoituksen. Tietoturvavakuutus korvaa taloudellisia vahinkoja, jotka ovat aiheutuneet yrityksen tietojärjestelmään kohdistuneesta vahingonteosta, haittaohjelmasta, tietojen varastamisesta, inhimillisestä virheestä tai palvelunestohyökkäyksestä.

Vakuutukseen sisältyy Fennian 24h tietoturvapalvelu, joka tarjoaa ympäri vuorokauden apua tietoturvahäiriöissä. Palvelussa otetaan vastaan vahinkoilmoitus, selvitetään vahingon syy ja aloitetaan välittömästi tarvittavat toimenpiteet vahingosta toipumiseksi.

Toukokuussa 2018 voimaan astuva EU:n uusi tietosuoja-asetus tuo isoja muutoksia siihen, miten yritysten on suojattava asiakkaidensa, työntekijöidensä ja muiden ihmisten henkilötietoja. Tietosuoja-asetus esimerkiksi velvoittaa rekisterinpitäjän ilmoittamaan tietoturvaloukkauksista tietosuojaviranomaiselle ja rekisteröidylle. Tietoturvavakuutuksella voidaan varautua ilmoittamistoimista aiheutuviin kuluihin. Vakuutukseen sisältyy myös lakimiesten neuvontapalvelu tietovuototapauksissa. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilöllä, jolle on aiheutunut tietosuoja-asetuksen rikkomisen vuoksi vahinkoa, on oikeus saada korvaus vahingosta joko rekisterinpitäjältä tai henkilötietojen käsittelijältä. Tietoturvavakuutuksella voidaan kattaa tätä vahingonkorvausvastuuta.

Asiakaskokemusta mitataan NPS-kyselyillä korvauspalveluissa

Fenniassa meille on tärkeää, että asiakkaalle syntyy positiivinen kokemus palvelusta. Tietääksemme, miten palveluja tulisi kehittää, Fennian korvauspalveluissa ja Fenniapalveluissa on käytössä asiakkaan suositteluhalukkuutta kuvaava NPS-indeksi. NPS eli Net Promoter Score -asiakaskokemusmittauksia laajennetaan Fennia-konsernin muihinkin palveluihin.

NPS eli Net Promoter Score on asiakaskokemuksen kehittämiseen tarkoitettu kyselytyökalu, jossa asiakkaalta kysytään palvelukokemuksen jälkeen asteikolla 0–10, miten todennäköisesti hän suosittelee yritystä muille.

Korvauspalveluiden NPS-taso nousi alun heikoista tuloksista 60 prosenttiin vuonna 2017. Tavoite vuodelle 2018 on korvauspalveluissa ja Fenniapalveluissa 65 prosenttia. Vahingosta selviytymisen palveluissa NPS-indeksi on parhaimmillaan 80 prosenttia esimerkiksi FenniaHoitaja-palvelussa.

Henkilökohtaisen ja empaattisen palvelun lisäksi asiakaskokemusta parantaa palvelun nopeus ja helppous. Tässä korostuu korvausautomaation kehittyminen. Kun asiakas saa yksinkertaisissa vahinkoasioissa korvauspäätöksen nopeasti, parantaa se myös asiakaskokemusta.

Myös vahingosta selviytymisen palveluissa on saatu positiivisia tuloksia. Kun asiakas saa apua jo vahinkotilanteessa ja vahinkoasia otetaan vireille samalla, kun asiakkaalle järjestetään apua, on asiakkaan kokemukkin parempi.

Asiakastyytyväisyyden mittaamisen lisäksi korvauspalveluissa panostettiin henkilöstön kouluttamiseen.

■ Osaava ja uudistumiskykyinen henkilöstö

Me uskomme Fenniassa, että työhyvinvointi ja tuottavuus kulkevat käsi kädessä. Kun työntekijä voi hyvin kokonaisvaltaisesti, on myös työn tekeminen mielekkäämpää ja tuottavampaa.

Työn tuottavuutta kasvatetaan Fenniassa kestävin keinoin. Keskeisessä roolissa ovat työntekijöiden sisäinen motivaatio ja sen rakentaminen. Sisäinen motivaatio syntyy usein mahdollisuudesta vaikuttaa itse työn tekemisen tapoihin, ammatillisesta kehittymisestä, työn merkityksellisyydestä ja työpaikan yhteisöllisyydestä.

Henkilöstöriskejä tunnistetaan Fennia-konsernissa operatiivisten riskienhallinnan työkalujen avulla.

Fennia Akatemia henkilöstön osaamisen tukena

Työntekijöiden osaamistarve muuttuu jatkuvasti. Fennian toiminnan kulmakivenä on pitkään ollut, että ammattitaitomme on paras. Kun toimintaympäristö muuttuu nopeammaksi, työkalut kehittyvät ja työn luonne sirpaloituu, tarvitaan myös osaamisen päivitystä.

Henkilöstön osaamisen kehittämisen tueksi vuonna 2017 perustettiin konsernin sisäinen oppimiskeskus Fennia Akatemia. Fennia Akatemiaan luodaan kokonaan uutta valmennustarjontaa sekä kootaan yhteen jo olemassa olevat valmennukset koordinoitua kokonaisuudeksi. Valmennustarjontaan kuuluu muun muassa digitaitoja.

Fennia viidettä kertaa Vastuullinen kesäduuni -kampanjassa

Fennia oli vuonna 2017 viidettä vuotta mukana valtakunnallisessa Vastuullinen Kesäduuni -kampanjassa. Kampanjan tavoitteena on tarjota nuorille enemmän laadukkaita kesätyöpaikkoja ja hyviä kesätyökokemuksia.

Kampanjan tavoitteita vuonna 2017 oli nuorten auttaminen omien vahvuksiensa tunnistamisessa sekä kesätyönhakuun liittyvien taitojen kehittäminen. Kampanjan tutkimuksessa työnantajien suurimmaksi kehittämiskohteeksi nousi palautteen antaminen.

Vastuullinen kesäduuni 2017 -kampanja haastaa työnantajat tarjoamaan nuorille enemmän laadukkaita kesätyöpaikkoja. Kampanjan työnantajat ovat sitoutuneet kuuteen hyvän kesätyön periaatteeseen: hyvä hakijakokemus, mielekäs työ, perehdytys ja ohjaaminen, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus, kohtuullinen palkka sekä kirjallinen työsopimus ja todistus.

Fennia palkkasi yli 50 kesätyöntekijää eri puolille Fennian toimipisteitä. Kesätyöntekijöiden tehtävät vaihtelivat paljon työtehtävän, oman kokemuksen ja vahvuuksien mukaan.

Jokainen fennialainen voi tehdä aloitteen

Fenniassa jokaisella työntekijällä on organisatorisesta asemasta riippumaton henkilökohtainen vaikutusmahdollisuus oman työn ja työympäristön kehittämiseen sekä mahdollisuus tehdä yhtiön toimintaa parantavia ehdotuksia.

Aloitetoiminnan avulla kerätään järjestelmällisesti ehdotuksia ja ideoita, arvioidaan niiden tuottamaa hyötyä ja palkitaan käyttökelpoiset ehdotukset. Yksi tärkeimpiä tekijöitä yhtiön toiminnan kehittämisessä on työntekijöiden innovatiivisuus omaa työtään ja koko yhtiötä koskeissa asioissa.

Aloite on ehdotus, joka esimerkiksi säästää kustannuksia, lisää tuottoja, nopeuttaa ja yksinkertaistaa Fennian palveluita tai tehostaa työntekoa, tai jollain muulla tavalla parantaa yhtiön toimintaa. Vuonna 2017 Fenniassa käsiteltiin 160 aloitetta.

Fennia sai henkilöstötutkimuksensa tuloksista Innostavimmat työpaikat -tunnustuksen

Fenniassa toteutetaan vuosittain henkilöstötutkimus, jonka tuloksia verrataan Suomen toimihenkilönormiin. Vuoden 2017 tutkimuksen vastausprosentti 91 % on, kuten aiemminkin, erinomainen.

PeoplePower®-luokitus, joka antaa kokonaiskuvan yrityksen sisäisestä tilasta ja sen kyvystä vastata sisäisiin ja ulkoisiin haasteisiin, on AA (Hyvä). Tulos on kehittynyt myönteisesti viimeisen kolmen vuoden aikana. Sitoutumis-, johtamis-,

suorituskyky- ja engagement -indeksit ovat vertailuaineiston tasolla.

Työkyky-indeksissä ei ole kokonaistasolla muutosta ja tulos on samalla tasolla kuin suomalaisissa toimihenkilöorganisaatioissa keskimäärin. Yksiköittäin vaihtelu on kuitenkin suurta. Johtaminen ja -esimiestyö ovat säilyneet Fennian merkittävimpinä vahvuuksina.

Merkittävimmät kehityskohteet Fenniassa ovat asiakkaan odotusten lunastaminen palveluiden laadulla, strategiaviestintä, luottamus johtoon ja tulevaisuuden näkyisiin sekä päätöksenteon tehokkuus.

Henkilöstötutkimuksen toteuttava Corporate Spirit myönsi Fennialle Innostavimmat työpaikat -tunnustuksen, koska People Power-indeksin tulos nousi AA-luokkaan. Fenniassa tunnustus näkyy niin sisäisessä kuin ulkoisessa viestinnässä. Tunnustus on voimassa vuoden.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Fennian henkilöstöpoliittista yhdenvertaisuutta toteutetaan konsernissa hyväksytyt Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman mukaisesti. Työntekijöitä kohdellaan yhdenvertaisesti työhönoton, työehtojen työolojen, henkilöstökoulutuksen ja uralla etenemisen suhteen. Olemme tehneet työtä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi työyhteisössämme.

Henkilöstötietoa 2017

Fennia

Fenniassa työskenteli vuoden 2017 lopussa 896 henkilöä vakinaisessa työsuhteessa (928 henkilöä vuonna 2016). Määräaikaisessa työsuhteessa työskenteli 86 henkilöä (109 henkilöä vuonna 2016). Vuoden lopussa vakituisesta henkilöstöstä 467 henkilöä työskenteli pääkonttoritoiminnoissa ja 429 henkilöä myyntiorganisaatioissa.

Miesten osuus koko henkilöstöstä oli 37 prosenttia ja naisten osuus 63 prosenttia. Pitkillä vapailta (äitiys-, vanhempain-, hoito-, vuorottelu- ja opintovapaalla) vuoden 2017 aikana oli 80 henkilöä. Osittaisella hoitovapaalla oli vuoden 2017 lopussa 39 henkilöä. Osa-aikaeläkkeellä tai osatyökyvyttömyyseläkkeellä oli 12 henkilöä.

Fennialaisten keski-ikä vuonna 2017 oli noin 42 vuotta. Henkilöstön keskimääräinen palvelusaika oli keskimäärin 12 vuotta.

Ammatillinen tai opistotasoinen koulutus oli noin 37 prosentilla ja alempi tai ylempi korkeakoulututkinto oli 54 prosentilla fennialaisista.

Uusia työntekijöitä rekrytoitiin vakituisiin työsuhteisiin vuoden 2017 aikana 62 henkilöä. Uusien fennialaisten keski-ikä oli 36 vuotta ja heidän yleisin koulutustaustansa oli alempi tai ylempi korkeakoulututkinto, jonka oli suorittanut noin 65 prosenttia.

Kuluneen vuoden aikana päättyi 129 vakituista työsuhdetta. Näistä 17 päättyi siirtymiseen Fennia -konsernin sisällä toiseen yhtiöön, 83 työsuhdetta päättyi irtisanoutumiseen, 20 työntekijää siirtyi eläkkeelle ja 9 työsuhdetta päättyi muusta syystä. Lähtövaihtuvuus laskettuna eläkkeelle siirtyneistä ja irtisanoutuneista oli noin 11,5 prosenttia (7,5 % v. 2016).

Ajankäyttö Fenniassa

Ajankäyttöä arvioidaan teoreettisen työajan perusteella, jossa varsinaista työaikaa vähentävät erilaiset palkalliset ja palkattomat vapaat. Teoreettisesta työajasta 78,5 prosenttia oltiin varsinaisessa työssä ja loput ajasta koulutuksessa, lomalla, sairaana tai muusta syystä poissa.

Ylitöitä tehtiin yhteensä 12 350,25 tuntia, joka on keskimäärin 12,6 tuntia henkilöä kohden vuodessa vakinaisella ja määräaikaisella henkilöstöllä laskettuna.

Ajankäyttö	2017		2016	
	työtuntia	%	työtuntia	%
Työaika	1 483 015	78,5 %	1 469 208	77,2 %
Koulutus *	2 069	0,1 %	3 426	0,2 %
Vuosiloma ja vastaava	249 026	13,2 %	260 672	13,7 %
Sairaus, tapaturma	55 383	2,9 %	66 351	3,5 %
Perhesyy **	69 776	3,7 %	72 872	3,8 %
Muu syy ***	30 058	1,6 %	31 486	1,7 %
Teoreettinen työaika	1 889 327	100,0 %	1 904 015	100,0 %

* Koulutukseen käytettyjen tuntien määrään ei kuulu verkko-opiskeluun käytetty aika.

** Perhesyy, äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaat, hoitovapaat ja lapsen sairaus.

*** Muu syy = muun muassa palkaton poissaolo ja opintovapaa.

Henki-Fennia

Henki-Fenniassa työskenteli vuoden 2017 lopussa 61 henkilöä (60 henkilöä vuonna 2016), joista vakituisessa työsuhteessa oli 59 ja määräaikaisessa kaksi henkilöä. Heistä 7 henkilöä oli pitkällä vapailla (äitiys-, vanhempain-, hoito-, vuorottelu- ja opintovapaalla) vuoden 2017 aikana. Henkilöstöstä 35 oli naisia ja 26 miehiä. Vakituisten työntekijöiden keski-ikä oli noin 44 vuotta. Keskimääräinen palvelusaika, koko konsernissa palveluaika huomioituna, oli noin yhdeksän vuotta.

Fennia Varainhoito

Fennia Varainhoidossa työskenteli vuoden 2017 lopussa 31 henkilöä (11 henkilöä vuonna 2016), joista 30 henkilöä oli vakituisessa työsuhteessa ja yksi määräaikaisessa työsuhteessa. Henkilöstön sukupuolijakauma jakaantui lähes tasan: Fennia Varainhoidossa työskenteli 15 miestä ja 16 naista. Henkilöstön keski-ikä oli 42 vuotta.

Tiesitkö, että

- Fennia-konsernista tuli savuton työpaikka vuonna 2017. Koemme, että tupakoinnin lopettamisen tuella ja savuttomuudella voimme vaikuttaa työntekijöiden terveyteen, jaksamiseen ja työhyvinvointiin.
- Joulun lähestyessä kysymme henkilökunnalta, mihin hyvään tarkoitukseen he haluaisivat antaa joululahjarahat. Vuonna 2017 joululahjoihin varatut varat lahjoitettiin äänestyksen perusteella Syöpäsäätiölle. Syöpäsäätiö tukee lahjoitusvaroilla kotimaista syöpätutkimusta.

■ Talous ja vakavaraisuus

Fennia on merkittävä osa suomalaista vahinkovakuutus- ja rahoitusjärjestelmää. Olemme mukana luomassa suomalaisille yrityksille ja yksityishenkilöille taloudellista turvallisuutta mahdollistamalla riskien tehokkaan jakamisen erilaisten toimijoiden välillä.

Keskeinen osa taloudellista vastuullisuuttamme on huolehtia siitä, että tuotteemme vastaavat asiakkaidemme tarpeita. Myydessämme varmistamme sen, että asiakkaan tarve, ja hänelle esitetty ratkaisu, kohtaavat oikealla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Keskinäisenä yhtiönä Fennian tärkeimpänä taloudellisena tehtävänä on pitää huolta vakavaraisuudesta. Vakavaraisuutemme ollessa vahva, pystymme suoriutumaan niistä lupauksista, jotka olemme asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneillemme antaneet. Osa antamistamme lupauksista on pitkiä, kuten esimerkiksi lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta maksettavat elinikäiset eläkkeet, tai suuria, kuten esimerkiksi teollisuuslaitoksen palovakuutusten korvaukset.

Vakavaraisuutemme keskeiset elementit ovat vakuutuksista perimämme hinnat, jälleenvakuutuskokonaisuutemme sekä varallisuutemme sijoittaminen rahoitusmarkkinoilla. Vakavaraisuuden huolehtimisen osalta korkealaatuinen riskienhallinta on toimintamme keskiössä. Tästä huolehdimme itse, mutta toimiluvan varaisessa liiketoiminnassa myös Finanssivalvonta varmistaa osaltaan, että vakuutettujen edut ovat asianmukaisesti turvattu. Kannamme omalta osaltamme samaa vastuuta kuluttajien aseman turvaamisessa, kuin toimintaamme valvovat ja sääntelevät viranomaisetkin.

Vakuutusmaksujen tulee kattaa asiakkaillemme vahingoista maksettavat korvaukset, liikekulumme sekä kartuttaa riittävästi vakavaraisuuspuskuriamme pitkiin vastuisiin liittyviä epävarmuuksia varten. Tällaisia epävarmuustekijöitä ovat esimerkiksi eliniän odotteiden mahdolliset muutokset sekä sijoitusmarkkinoihin liittyvät epävarmuustekijät.

Sijoitustoiminnassamme tavoitteemme on saavuttaa tasaista tuottoa maltillisella riskinotolla. Tavoitteen asetannalla pyrimme turvaamaan ennen kaikkea kestoltaan pitkien vastuidemme maksukykyä ja toissijaisesti saamaan markkinoilta mahdollisemman korkeaa tuottoa pitkällä aikavälillä määritellyllä riskiottotasollamme.

Vastuullinen sijoittaminen

Fennia Varainhoito sitoutui Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin (PRI) vuonna 2017. Sitoutumisen johtavana lähtökohtana on, että Fennia Varainhoito edistää vastuullista sijoittamista tukemalla ja sijoittamalla vastuullisesti toimiviin yrityksiin. Fennia Varainhoito on myös kotimaisen vastuullisen sijoittamisen yhdistyksen, Finland's Sustainable Investment Forum ry:n (FINSIF) jäsen.

Fennia Varainhoito yhdistää vastuullisen sijoittamisen ja asiakkaidensa vastuullisuusnäkökulmat tavalla jossa vastuullisuus yhdistyy parhaaseen mahdolliseen tuottoon, turvaavuuteen ja riskienhallintaan.

■ Ympäristön hyvinvointi on kaikkien asia

Sidosryhmämme pitävät tärkeänä, että huomioimme ympäristön hyvinvoinnin, hillitsemme omalta osaltamme ilmastomuutosta ja ennen kaikkea toimimme materiaali- ja energiatehokkaasti.

Ympäristövastuuseemme kuuluu edistää ja etsiä työn tekemisessä ympäristöä vähemmän kuormittavia ratkaisuja. Voimme vaikuttaa kuormituksen määrään monin tavoin valinnoillamme, tietoisuuden lisäämisellä sekä palvelujen muotoilulla.

Fennia-konsernissa hiilidioksidijalanjälkeä pienentävät työtilatehokkuus, etätyöskentely, videokokoukset, asiakaspalvelun digitalisointi ja järjestelmien hyvä käytettävyys, paperiton palvelu vakuutusasioissa, materiaali- ja energiatehokkuuden huomioiminen yhteistyökumppaneiden ja palveluntarjoajien kanssa, kierrätys sekä toimitilojen energian käytön optimointi.

Kerromme myös asiakkaillemme ja muille sidosryhmille vakuuttamisen, sijoittamisen ja rahoituksen tuotteiden sekä niihin liittyvien palveluiden kehittämisestä ympäristöystävällisempään ja parhaan asiakaskokemuksen tuottavaan suuntaan.

Vahinkovakuutusliiketoiminnassa samalla kun turvaamme asiakkaan taloudellista turvallisuutta vaikutamme ympäristöön positiivisella tavalla esimerkiksi ennakoivalla toiminnalla, palovahinkojen ehkäisemisellä.

Tiesitkö, että

- Ilmastomuutoksen hillitseminen edellyttää sekä yhteiskunnalta, ihmisiltä että myös meiltä yrityksenä toimintatapojen muutoksia. Fennia-konsernissa jatketaan asiakaspalvelun kehittämistä ja siirtymistä kohti paperittomuutta. Olemme kertoneet fennialaisille ja asiakkaille, kuinka Oma Fennia -verkkopalveluun ja e-laskuihin siirtyminen näkyy omassa työssä sekä asiakkaan arjessa. Vakuutusasiakirjoineen postitse lähetettävä tulosteiden paperimäärä voi olla asiakasta kohti kymmeniä sivuja vuodessa.
- Luovuimme sekajäteastioista Fennia-konsernin pääkonttorin muuton yhteydessä huhtikuussa 2017. Kannustamme henkilöstöä parempaan jätteiden lajitteluun ja lisäämme ympäristövastuullisuuden opastusta konsernin työpaikoilla.
- Asiantuntijoillamme on käytössä Kompassi-palvelu, jonka avulla voimme tehdä asiakkaan kanssa vaivattomasti muun muassa riskikartoituksia. Näin asiakkaamme voivat varmistua siitä, että tarvittavat toimenpiteet on tehty esimerkiksi kiinteistön palamisen ehkäisemiseksi. Kiinteistön palon yhteydessä vapautuu puuhun sitoutunut hiilidioksidi ja syntyy nokihukkasia, jotka lämmittävät ilmakehää. Palovauriorakennusten purkaminen ja uudelleen rakentaminen synnyttävät myös jätettä. Ennakoiva toiminta ja vahingontorjunta yhteistyössä asiakkaiden kanssa ovat ympäristöä säästäviä toimenpiteitä.
- Fennia Prize on yrityksille suunnattu muotoilukilpailu, jonka perustamisessa ja yhteistyökumppanina Fennia on ollut mukana vuodesta 1990, ensimmäisestä palkinnon jakokerrasta lähtien. Fennia Prize -palkinnot luovutetaan tunnustuksena muotoilun kokonaisvaltaisesta ja innovatiivisesta käyttämisestä tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintakonseptien suunnittelemisessa ja toteuttamisessa, tuotekehityksessä, valmistuksessa ja yrityskuvassa. Kilpailu on tuonut esille hiilijalanjälkeä pienentäviä, energian tai vedenkulutusta vähentäviä, työhyvinvointia lisääviä ja terveydenhuollon tuottavuutta ja turvallisuutta edistäviä innovaatioita. Joka toinen vuosi järjestettävä Fennia Prize on yksi Suomen suurimmista muotoilukilpailuista. Sen järjestävät suomalaisen muotoilun promotio-organisaatio Design Forum Finland, Fennia ja Elo. Fennia Prize 2017 oli osa Suomi 100 -ohjelmaa.

Hallituksen toimintakertomus

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian tulos vuonna 2017 oli hyvä. Riskisuhde parani vertailuvuoteen verrattuna ja sijoitustoiminta onnistui hyvin. Tilinpäätöksessä vakuutusliikkeen tulokseen sisältyy muutamia kertaluonteisia eriä, jotka kasvattivat yhtiön yhdistettyä kulusuhdetta.

Vakuutustoiminta

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta oli 394 miljoonaa euroa (417 milj. euroa). Ensivakuutuksen maksutulo aleni 393,3 miljoonaan euroon (417,0 milj. euroa). Tulevan jälleenvakuutuksen maksutulo oli 0,4 miljoonaa euroa (0,3 milj. euroa). Luottotappiot olivat 1,4 miljoonaa euroa (2,0 milj. euroa).

Yhtiö päätti alentaa vastuuelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa 1,5 prosenttiin (2,0 %). Tämän johdosta vastuuelka ja korvauskulut kasvoivat 52 miljoonaa euroa. Tilivuonna toteutettiin myös muita vastuuelkaperusteiden muutoksia, jotka puolestaan alensivat vastuuelkaa ja korvauskuluja vajaa 52 miljoonaa euroa. Lisäksi diskonttauskoron alentaminen johti tapaturmavakuutuksen regressisaamisten kasvuun, mikä puolestaan vähensi korvauksia 1,6 miljoonaa euroa. Nämä vastuuelkaan tehdyt laskuperustemuutokset paransivat tilikauden yhtiötasoista riski- ja vahinkosuhdetta 0,3 prosenttiyksikköä. Vertailuvuonna tehdyt laskuperustemuutokset kasvattivat vastuuelkaa 20 miljoonaa euroa, mikä heikensi vertailuvuoden riski- ja vahinkosuhdetta 4,8 prosenttiyksikköä.

Yhtiön liikekulut pienenevät 100 miljoonaan euroon (103 milj. euroa). Yhtiö kirjasi tilin-päätöksessä tietojärjestelmäinvestoinneista arvonalennuspoistoja 13,1 miljoonaa euroa, mistä 6,4 miljoonaa euroa kohdistui korvaustoiminnan kuluihin. Tämä kertaluonteinen poikkeuserä heikensi yhtiön toimintakulusuhdetta 3,3 prosenttiyksikköä.

Yhtiön yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 96,6 prosenttia (100,9 %). Yhtiön yhdistetty kulusuhde ilman laskuperustemuutoksia ja tietojärjestelmien arvonalennuspoistoja aleni ja oli 93,6 prosenttia (94,7 %), josta vahinkojen osuus (riskisuhde) oli 61,4 prosenttia (62,2 %) ja liikekulujen sekä korvausten käsittelykulujen osuus (toimintakulusuhde) oli 32,2 prosenttia (32,5 %).

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo pysyi edellisen vuoden 82 miljoonassa eurossa. Lajin kannattavuus parani tuntuvasti ja vertailukelpoinen vahinkosuhde aleni 73 prosenttiin (89 %). Muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulo pieneni 2 prosenttia 44 miljoonaan euroon (45 milj. euroa). Vaikka määrätietoinen riskin mukainen hinnoittelu on alentanut lajin vahinkosuhdetta jo useana vuonna, kääntyi lajin vahinkosuhde nyt hieman heikommaksi ollen 81 prosenttia (76 %).

Liikennevakuutuksen maksutulo aleni 67 miljoonaan euroon (78 milj. euroa). Voimakas maksutulon pienentyminen johtuu erityisesti markkinoilla syntyneestä bonuskilpailusta. Yhtiö toi lokakuussa markkinoille uuden liikennevakuutusluotteen, missä on markkinoiden suurin maksimibonus. Tämä uudistus selvästi piristi liikennevakuutusten myyntiä. Kiristyneestä kilpailusta huolimatta lajin vahinkosuhde oli edelleen erittäin hyvä 55 prosenttia (55 %). Liikennevakuutuksen myötä myös vapaaehtoisen autovakuutuksen maksutulo pieneni 71 miljoonaan euroon (77 milj. euroa). Toisin kuin liikennevakuutuksen kohdalla autovakuutuksen tulos oli heikko. Vahinkosuhde oli epätydyttävä 77 prosenttia (78 %).

Yritysten palo- ja muiden omaisuusvakuutusten maksutulo oli 44 miljoonaa euroa (46 milj. euroa). Vaikeat suhdannenäkymät selittävät maksutulon 4 prosentin alenemista. Tilikaudelle osui historiamme suurin palovahinko. Samoin kotivakuutuksen maksutulo vastuu- ja oikeusturvaosineen pieneni 3 prosenttia ja oli 49 miljoonaa euroa (50 milj. euroa). Yrityssektorin vahinkosuhde kasvoi näissä lajeissa, mutta henkilöasiakkaiden vahinkosuhde jopa lievästi parani.

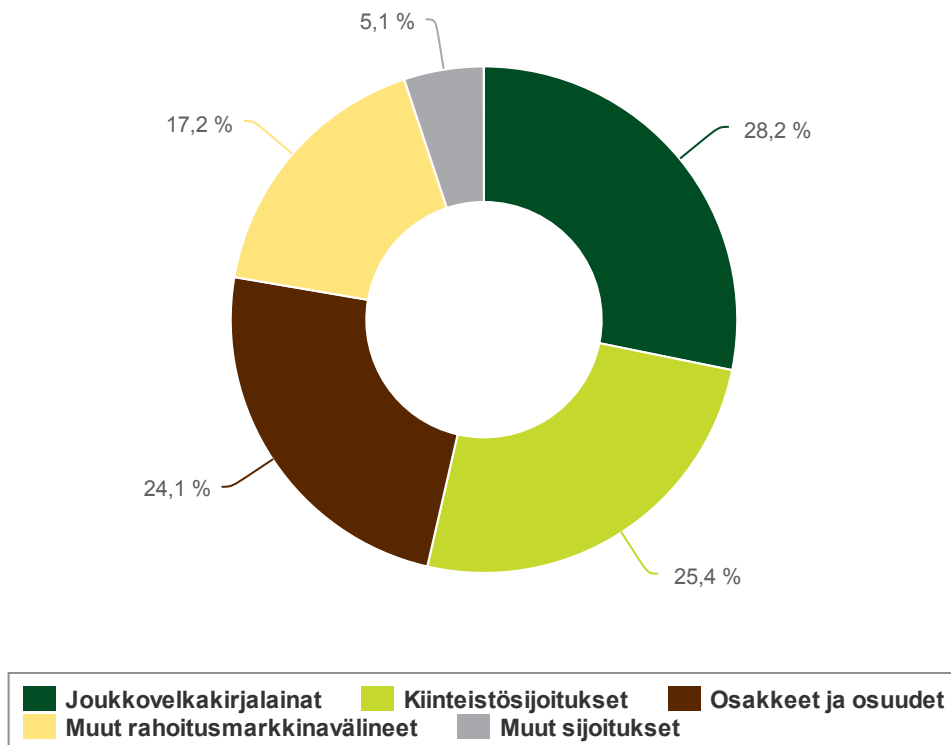
Sijoitustoiminta

Yhtiön sijoitustuotto käyvin arvoin oli 79 miljoonaa euroa (42 milj. euroa) ollen 4,7 prosenttia (2,7 %) sijoitetulle pääomalle. Yhtiön tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 59 miljoonaa euroa (17 milj. euroa).

Yhtiön sijoitusten käypä arvo oli vuoden lopussa 1 706 miljoonaa euroa (1 618 milj. euroa). Joukkolainojen ja pitkän koron rahastosijoitusten osuus sijoituskannasta oli 28 prosenttia sekä rahamarkkinasijoitusten ja talletusten osuus 17 prosenttia. Osakkeiden, osakerahastosijoitusten ja pääomarahastojen osuus oli 24 prosenttia, kiinteistösijoitusten 25 prosenttia ja muita sijoituksia oli 5 prosenttia.

Fennian sijoituskannan jakauma 31.12.2017 1 706 (1 618) miljoonaa euroa

Sijoitustoiminnan tuotto prosentti 4,7 % (2,7 %)

Liitännäistoiminta

Fennia Varainhoito Oy on vuoden 2017 aikana saanut Finanssivalvonnalta luvan toimia vaihtoehtorahastojen hoitajan edustajana. Tämä toimilupa mahdollistaa Fennia Varainhoidon toimimisen sen hallinnoimien vaihtoehtorahastojen varainhoitajana ja selvitysyhteisönä. Konsernin muut yhtiöt tekivät yhtiöjärjestyksiinsä Finanssivalvonnan hyväksymät muutokset, jotka mahdollistavat edellä mainitun toiminnan.

Tulos

Yhtiön liikevoitto oli 61,2 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Vakuutustekninen tulos kehittyi edelleen myönteiseen suuntaan. Liikevoiton kasvuun vaikutti erityisesti vertailuvuotta suuremmat sijoitusten myyntivoitot. Vertailuvuoden vakuutusteknistä tulosta rasitti lisäksi vastuuvélkaperusteiden muutos, joka pienensi liikevoittoa 20 miljoonalla eurolla.

Yhtiön tasoitusmäärä kasvoi 30 miljoonalla eurolla 312 miljoonaan euroon (281 milj. euroa).

Yritysjohto ja henkilöstö

Kertomusvuonna Fennian hallitukseen kuuluivat jäseninä teollisuusneuvos Mikael Ahlbäck (puheenjohtaja), kauppaneuvos Matti Pörhö (varapuheenjohtaja), oikeustieteen lisensiaatti Jussi Järventaus, toimitusjohtaja Lars Koski, professori Eva Liljebloom, toimitusjohtaja Jyrki Mäkyne, toimitusjohtaja Timo Salli ja hallituksen varapuheenjohtaja Paul Stucki.

Hallitus piti kertomusvuoden aikana yhteensä 12 kokousta. Jäsenten läsnäolo prosentti oli 90 prosenttia.

Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut konsernijohtaja Antti Kuljukka.

Yhtiön palveluksessa oli vuonna 2017 keskimäärin 892 henkilöä (935).

Palkitseminen

Palkitsemisen lähtökohtana Fennia-konsernissa on kannustava, oikeudenmukainen, kohtuullinen sekä konsernin ja konserniyhtiöiden lyhyen ja pitkän tähtäimen etujen mukainen johdon ja henkilöstön palkitseminen. Palkitsemisjärjestelmät perustuvat ennalta määriteltyjen, konsernin strategisista tavoitteista johdettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi konsernille on laadittu palkitsemisperiaatteet (palkkapolitiikka). Fennia-konsernin palkkapolitiikassa määritellään kaikkien fennialaisten palkan ja palkkioiden määräytymisen periaatteet. Fenniassa palkkapolitiikka nähdään kokonaisuutena, johon vaikuttavat mielenkiintoisen ja riittävän haastavan tehtäväkentän lisäksi hyvä johtaminen, henkilöstöedut ja rahallinen palkitseminen. Palkkapolitiikasta selviää myös se, miten jokainen fennialainen voi itseään ja omaa toimintaansa kehittämällä vaikuttaa palkkakehitykseensä ja mitkä ovat palkka- ja palkkioasioihin liittyvät vastuut yhtiössä.

Palkitsemisperiaatteiden mukaisesti palkitseminen on rakennettu epätervettä riskinottoa estävällä tavalla. Palkitsemisjärjestelmissä on mm. ennalta määrytyt palkkiomaksimit, jotka rajoittavat palkkion enimmäismäärän ja force majeure -ehto, joka antaa hallitukselle oikeuden järjestelmien muuttamiseen kesken kauden, jos yhtiön taloudellinen asema on vaarantunut taikka olosuhteet ovat muutoin muuttuneet merkittävästi. Palkkioista päätettäessä noudatetaan "yhden yli" -periaatetta eli päätöksentekijänä palkitsemisasiossa on pääsääntöisesti palkittavan henkilön esimiehen esimies.

Konsernirakenne

Keskinäisen Vakuutusyhtiö Fennian konsernitilinpäätökseen yhdistellään yhtiön 100 prosenttisesti omistama Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia alakonsernitilinpäätöksen perusteella.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty eFennia Oy. Fennian omistusosuus yhtiöstä on 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia. Konserniin kuuluu myös Fennia Varainhoito Oy, jonka Henki-Fennia omistaa 100 prosenttisesti.

Konserniin kuului vuoden 2017 lopussa lisäksi 26 kiinteistöyhtiötä, joista kaksitoista kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin. Konserniin on myös yhdistelty osakkuus-yhtiönä Uudenmaan Pääomarahasto Oy.

Konsernitilinpäätös

Konsernin henkivakuutustoiminnan liikevoitto oli 21 miljoonaa euroa (11 milj. euroa) Henkivakuutuksen vakuutusmaksutulo oli 167 miljoonaa euroa (207 milj. euroa). Maksetut korvaukset olivat 104 miljoonaa euroa (90 milj. euroa). Henkivakuutustoiminnan liikekulut olivat 15 miljoonaa euroa (14 milj. euroa). Liikekustannussuhde (kuormitustulosta) aleni olleen 103,6 prosenttia (103,9 %).

Henki-Fenniassa purettiin aiemmin tehtyä korkotäydennystä 11 miljoonalla eurolla. Tuleviin lisätuihin varattiin 3,8 miljoonaa euroa.

Fennia Varainhoidon kannattavuus parani ja yhtiön tilikauden tulos oli 1,0 miljoonaa euroa (0,8 milj. euroa). Yhtiön hallinnoiman ulkopuolisen asiakasvarallisuuden määrä kasvoi ja oli vuoden lopussa 242 miljoonaa euroa (192 milj. euroa). Fennia Varainhoidon hallinnoitavaksi siirrettiin vuoden 2017 aikana konsernin sijoitusomaisuutta. Tämän johdosta konsernin sisäinen asiakasvarallisuus kasvoi 2,6 miljardiin euroon.

Konsernin liikevoitto oli 82 miljoonaa euroa (11 milj. euroa). Liikevoiton paraneminen johtui pääosin vakuutusteknisen katteen, sijoitustoiminnan tuottojen ja tytäryhtiön tuloksen paranemisesta. Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 128 miljoonaa euroa (106 milj. euroa), josta sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus oli 55 miljoonaa euroa (63 milj. euroa).

Konsernin vapaa oma pääoma oli 329 miljoonaa euroa (289 milj. euroa).

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Fennian konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan perustana toimii konserniyhtiöiden hallituksissa vahvistetut riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet. Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla

ohjataan ja määritetään konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokyky, riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä keskeisten riskien rajoitukset.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu ns. kolmen puolustuslinjan malliin, jota on tarkemmin kuvattu riskienhallintaa koskevassa liitetiedossa. Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten konsernissa toimii riskienhallinnan johtoryhmä.

Sijoitustoiminta perustuu yhtiöiden hallituksissa hyväksymiin sijoitussuunnitelmiin, joissa määritellään muun muassa sijoitusallokaatio ja sijoitustoiminnan käytännön toimijoiden vastuut ja valtuudet. Sijoitusallokaatioita määrättäessä otetaan huomioon yhtiöiden riskinkantokyky.

Riskeistä sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Fennia-konsernin merkittävimmät riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet.

Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista

Fennia julkaisee erillisen selvityksen muista kuin taloudellisista tiedoista samanaikaisesti toimintakertomuksen kanssa. Kertomus julkaistaan Fennian verkkosivuilla www.fennia.fi.

Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus

Fennian, Henki-Fennian ja Fennia konsernin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevat kertomukset julkaistaan viimeistään 15.6.2018 Fennian verkkosivuilla www.fennia.fi.

Näkymät alkaneella tilikaudella

Fennia-konserniin kuuluvien yhtiöiden uskotaan raportoivan vahvasti positiiviset tulokset vuonna 2018. Vahinkovakuutuksen yhdistetyn kulusuhteen odotamme heikkenevän hieman vuodesta 2017. Henkivakuutuksen tuloksen uskotaan olevan vuoden 2017 mukainen. Varainhoidon merkitys tulokseen tulee säilymään pienenä.

Sijoitustoiminnan tulos voi kuitenkin poiketa merkittävästi arvioidusta mikäli markkinatilanteen näkymät muuttuvat. Julkisessa keskustelussa olevat suunnitelmat säästämisuotteiden verotukseen liittyen voivat vaikuttaa heikentävästi säästöuotteiden kysyntään.

Fennian hallitus on päättänyt perustaa Fennia-palvelu Oy -nimisen tytäryhtiön. Tytäryhtiön tarkoituksena on tarjota lisäarvopalveluita nykyisille ja potentiaalisille vakuutusasiakkaille. Lisäarvopalveluilla parannetaan asiakkaiden taloudelliseen turvallisuuteen liittyvien riskien hallintaa. Fennia on tehnyt liitännäistoimintaa koskevan ilmoituksen Finanssivalvonnalle sekä päivittänyt yhtiöjärjestystä liitännäistoimintaa koskevin osin.

Tuloslaskelma

1 000 €	Konserni 2017	Konserni 2016	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Liite
Vakuutustekninen laskelma					2
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot					
Vakuutusmaksutulo	393 675	417 353	393 675	417 353	1
Jälleenvakuuttajien osuus	-5 898	-4 975	-5 898	-4 975	
	387 776	412 378	387 776	412 378	
Vakuutusmaksuvastuun muutos	8 634	-228	8 634	-228	
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	396 411	412 150	396 411	412 150	
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-295 199	-287 023	-295 199	-287 023	
Jälleenvakuuttajien osuus	795	1 391	795	1 391	
	-294 404	-285 631	-294 404	-285 631	
Korvausvastuun muutos	-19 763	-43 179	-19 763	-43 179	
Jälleenvakuuttajien osuus	19 475	2 998	19 475	2 998	
	-289	-40 181	-289	-40 181	
Korvauskulut yhteensä	-294 693	-325 812	-294 693	-325 812	
Liikekulut	-100 229	-103 395	-100 418	-103 395	4
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	1 489	-17 058	1 300	-17 058	
Tasoitusmäärän muutos	-30 467	-12 993	-30 467	-12 993	
Vakuutustekninen kate	-28 978	-30 051	-29 167	-30 051	
Vakuutustekninen laskelma					
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo					
Vakuutusmaksutulo	166 687	207 062			
Jälleenvakuuttajien osuus	-960	-1 181			
Vakuutusmaksutulo yhteensä	165 728	205 881			
Osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	68 576	88 699			
Muut vakuutustekniset tuotot					
Korvauskulut					
Maksetut korvaukset	-104 438	-90 640			
Jälleenvakuuttajien osuus	219	350			
Korvausvastuun muutos	-3 252	-11 502			
Kannansiirto					
Korvauskulut yhteensä	-107 471	-101 792			
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-96 099	-170 619			
Kannansiirto					
Liikekulut	-14 798	-13 804			
Vakuutustekninen tulos	15 936	8 365			

Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Vahinkovakuutuksen tekninen kate	-28 978	-30 051			
Henkivakuutuksen tekninen tulos	15 936	8 365			
Sijoitustoiminnan tuotot	167 200	162 029	109 639	78 244	6
Sijoitusten arvonkorotus	49 813	56 280			
Sijoitustoiminnan kulut	-80 801	-109 271	-50 272	-61 475	6
Sijoitusten arvonkorotusten oikaisu	-8 278	-2 900			
	127 933	106 138	59 367	16 769	
Sijoitustoiminnan nettotuotto-osuuden siirto	-68 576	-88 699			
Muut tuotot					
Sijoituspalvelutoiminnan tuotot	3 732	2 910			
Muut	1 428	1 641	25	21	
	5 161	4 551	25	21	
Muut kulut					
Sijoituspalvelutoiminnan kulut	-4 231	-2 090			
Muut	-469	-1 038	515	340	
	-4 700	-3 128	515	340	
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	46 776	-2 825	30 740	-12 920	
Osuus osakkuusyritysten tappioista/voitoista	51	-480			
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	46 827	-3 305	30 740	-12 920	
Tilinpäätössiirrot					
Poistoeron muutos			-283	49	
Tuloverot					
Tilikauden verot	-6 875	-2 223	-3 693	-191	
Aikaisempien tilikausien verot	310	531	-388	568	
Laskennalliset verot	206	1 277			
	-6 359	-416	-4 081	378	
Vähemmistöosuudet	-449	-325			
Tilikauden voitto/tappio	40 020	-4 046	26 376	-12 494	

Tase

1 000 €	Konserni 2017	Konserni 2016	Emoyhtiö 2017	Emoyhtiö 2016	Liite
VASTAAVAA					
Aineettomat hyödykkeet					
Muut pitkävaikutteiset menot	46 719	58 183	43 541	54 348	13
Liikearvo	1 685	1 925			
Ennakkomaksut	12 230	14 667	11 795	13 865	13
	60 634	74 776	55 336	68 213	
Sijoitukset					
Kiinteistösijoitukset					
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	361 854	333 449	162 000	131 880	8
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			122 565	124 818	8
Lainasaamiset omistusyhteisyrittäjäryhmittä	1 843	1 843			
	363 698	335 293	284 565	256 698	
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrittäjäryhmittä					
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä			53 220	53 229	9
Osakkeet ja osuudet osakkuusyrittäjäryhmittä	2 070	2 909			9
	2 070	2 909	53 220	53 229	
Muut sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	1 172 955	862 918	874 204	594 443	12
Rahoitusmarkkinavälineet	488 384	808 548	193 967	472 418	
Kiinnelainasaamiset	32 865	25 892	30 010	22 987	
Muut lainasaamiset	37 127	31 421	36 335	30 646	10
Talletukset	1 000	4 000	1 000	2 000	
	1 732 330	1 732 779	1 135 517	1 122 494	
Jälleenvakuutustalletesaamiset	28	30	28	30	
	2 098 126	2 071 011	1 473 329	1 432 451	
Sijoitukset yhteensä					
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset					
	1 015 618	900 910			
Saamiset					
Ensivakuutustoiminnasta					
Vakuutuksenottajilta	70 579	75 728	70 179	74 834	
Jälleenvakuutustoiminnasta	960	809	823	459	
Muut saamiset	81 670	92 225	73 820	80 655	
Laskennalliset verosaamiset	649	638			
	153 858	169 400	144 822	155 948	
Muu omaisuus					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	8 336	6 024	7 960	5 705	13
Tavaravarastot	306	306	293	293	
	8 642	6 329	8 253	5 998	
Rahat ja pankkisaamiset					
	108 595	66 250	62 480	37 853	
	117 237	72 579	70 732	43 851	
Siirtosaamiset					
Korot ja vuokrat	7 164	11 458	1 777	5 777	
Muut siirtosaamiset	18 679	18 854	15 682	16 235	
	25 844	30 312	17 459	22 013	
	3 471 316	3 318 987	1 761 678	1 722 476	

1 000 €	Konserni 2017	Konserni 2016	Eyoyhtiö 2017	Eyoyhtiö 2016	Liite
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					16
Pohjarahasto	7 703	7 703	7 703	7 703	
Arvonkorotusrahasto	583	885	583	885	
Varmuusrahasto	251 798	264 291	251 798	264 291	
Hallituksen käyttövarat	59	59	59	59	
Edellisten tilikausien voitto	36 699	28 251			
Tilikauden voitto/tappio	40 020	-4 046	26 376	-12 494	
	336 861	297 142	286 519	260 444	
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Poistoero			1 334	1 051	
Vähemmistöosuudet	1 822	1 709			
Vakuutustekninen vastuuelka					
Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	126 297	134 931	126 297	134 931	
Henkivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu	468 716	485 309			
Vahinkovakuutuksen korvausvastuu	1 023 595	1 003 832	1 023 595	1 003 832	
Jälleenvakuuttajien osuus	-28 903	-9 428	-28 903	-9 428	
	994 692	994 404	994 692	994 404	
Henkivakuutuksen korvausvastuu	154 139	152 738			
Vahinkovakuutuksen tasoitusmäärä	311 784	281 317	311 784	281 317	
Vakuutustekninen vastuuelka yhteensä	2 055 628	2 048 699	1 432 773	1 410 652	
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelka	1 017 761	903 219			
Velat					
Jälleenvakuutustoiminnasta	3 330	1 987	2 592	1 088	
Muut velat	20 665	21 493	16 774	17 103	
Laskennalliset verovelat	7 369	7 564			
	31 364	31 044	19 366	18 191	
Siirtovelat	27 881	37 174	21 687	32 138	
	3 471 316	3 318 987	1 761 678	1 722 476	

Emoyhtiön rahoituslaskelma

Epäsuora rahoituslaskelma

1 000 €	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	26 659	-12 543
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	22 121	53 402
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	15 775	14 414
Suunnitelman mukaiset poistot	27 544	18 847
Muut oikaisut	-51 401	-8 759
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	40 698	65 361
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	13 535	-1 749
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	-7 453	4 043
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	46 781	67 655
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-111	-207
Maksetut välittömät verot	-1 462	-8 294
Liiketoiminnan rahavirta	45 207	59 154
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-61 184	-47 841
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	55 593	8 589
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-14 990	-16 298
Investointien rahavirta	-20 581	-55 550
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-	-
Rahavarojen muutos	24 627	3 604
Rahavarat tilikauden alussa	37 853	34 249
Rahavarat tilikauden lopussa	62 480	37 853
	24 627	3 604

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita noudattaen.

Sijoitusten kirjanpitoarvo

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Rakennuksiin kohdistuvat tuloutetut arvonorotukset poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintamenuon tai sitä alempaan käypään arvoon, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintamenu lasketaan keskihintaa käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintamenu lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuajana. Vastaaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvomuutoksia ei ole kirjattu. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset kirjataan tulokseen.

Lainasaamiset ja talletukset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan tulosvaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintamenuon saakka käyvän arvon noustessa.

Johdannaissopimuksia käytetään ensisijaisesti sijoitussalkkujen suojaukseen valuutta-kurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon suojausta. Kirjanpidollisesti johdannaissopimuksia kuitenkin käsitellään pääasiassa ei-suojaavina, vaikka johdannaissopimukset toimivat tehokkaina suojauksina. Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta ja raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuotoksi tai kuluksi. Ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata.

Korkojohdannaissopimuksia käytetään markkinaehtoisen vastuuvälinen korkoriskin suojaamiseen tulevaisuuden arvomuutoksia vastaan yhtiön riskienhallinnan mukaisesti. Näitä korkojohdannaissopimuksia on käsitelty kirjanpidollisesti suojaavina. Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisten negatiivinen arvomuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvomuutos kattaa sen ja edellyttäen että suojaus on tehokas. Mikäli kuitenkin suojaavien korkojohdannaisten negatiivinen arvomuutos ylittää suojattavan markkinaehtoisen vastuuvälinen positiivisen arvomuutoksen, ylitys kirjataan sijoitusten arvonalentumisiin. Korkojohdannaissopimuksista merkitään tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot. Kirjanpidollisesti suojaavien korkojohdannaisten sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio jaksotetaan kunkin johdannaissopimuksen juoksuajalle.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan tuotoksi tai kuluksi.

Muun omaisuuden kuin sijoitusten kirjanpitoarvo

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä tieto-järjestelmien suunnittelumenot ja lisäksi taseeseen on aktivoitu liikearvo. Ne ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Tietojärjestelmien aktivoinneista kirjataan arvonalennuksia, mikäli aktivoinnin ei voida enää katsoa tuottavan tuloa vastaisuudessa. Vertailuvuonna kirjattiin myös lisäpoistoja atk-laitteista, joiden käyttöaika on alle kolme vuotta.

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoon. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan hankintamenosta arvioidun taloudellisen vaikutusajan mukaan tasapoistoin. Arvioidut poistoajat ovat keskimäärin seuraavat:

Atk-ohjelmat	3–7 vuotta
Tietojärjestelmien suunnittelumenot	5–10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Liikearvo	10 vuotta
Toimisto-, liike- ja teollisuusrakennukset	20–75 vuotta
Rakennusten ainesosat	10–20 vuotta
Kuljetusvälineet ja atk-laitteet	3–5 vuotta
Konttorikoneet ja -kalusto	7 vuotta

Sijoitusten arvonkorotukset

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvonkorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulosvaikutteisesti.

Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonkorotukset ja niiden peruutukset kirjataan sidotussa omassa pääomassa olevaan arvonkorotusrahastoon. Rakennusten tuloutettu arvonkorotus poistetaan suunnitelman mukaan.

Sijoitusten käypä arvo

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään korkeintaan markkinaperusteisia käypä arvoja. Kohteet arvioidaan kassavirtaan perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Kiinteistösijoitusten vuosittaiseen käyvän arvon määrittämiseen osallistuu ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija ja yhtiön omat asiantuntijat.

Tytäryrityksenä olevan henkivakuutusyhtiön osakkeiden ja osuuksien käypä arvo perustuu Embedded Value -menetelmään. Tytäryhtiön Embedded Value perustuu muunneltuun Solvenssi II -taseeseen.

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona on käytetty hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta tai sen puuttuessa hankintamenoa.

Johdannaisopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Saamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöksessä ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä sijoitusten käyvät arvot on muutettu euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin julkaisemia tilinpäätöspäivän viitekursseja. Sekä tilikauden aikana että tilinpäätöksessä syntyneet kurssivoitot ja -tappiot merkitään kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi tai sijoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi, mikäli kurssierot liittyvät rahoitustapahtumiin. Vakuutusteknisen laskelman kurssieroja ei ole tuloslaskelmassa siirretty sijoitustoiminnan tuottoihin/kuluihin. Siirtämättä jättämisellä ei ole vaikutusta tuloslaskelman antamaan oikeaan ja riittävään kuvaan tuloksen muodostumisesta.

Henkilökunnan eläkejärjestelyt

Konserniyhtiöiden henkilöstön eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elossa ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Eterassa. Tilivuoteen kohdistuvat eläkemenot on kirjattu suoriteperusteisesti kuluksi.

Vertailuvuonna on kirjattu varauksena kuluksi 31.12.2016 päättyneen TyEL-lisäeläkevakuutuksen piiriin kuuluneelle henkilöstölle suoritettavat korvaukset.

Tilinpäätössiirtojen kertymä ja laskennallisen veron käsittely

Lainsäädännön perusteella on mahdollista kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja ja vapaaehtoisia varauksia. Konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä tilinpäätössiirtojen kertymästä, rahastoiduista arvonkorotuksista ja sijoitusten arvostuseroista ei vähennetä laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonkorotukset ovat veronalaista tuloa. Kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroista aiheutuvia laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä. Vastaavia laskennallisia verovelkoja ei konserniyhtiöillä ole. Konserni-tilinpäätöksessä on kirjattu yhdistelytoimenpiteistä sekä rahastoiduista arvonkorotuksista ja jaksotuseroista aiheutuvat laskennalliset verovelat ja verosaamiset.

Konserni-tilinpäätöksessä kertynyt poistoero on jaettu laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan. Käytetty verokanta on 20 prosenttia.

Vahinkovakuutuksen korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista.

Alentuneesta korkotasosta johtuen yhtiö päätti tilivuoden lopussa laskea vastuuvelan diskonttauksessa käytettävää laskuperustekorkoa 2,0 prosentista 1,5 prosenttiin. Samalla muutettiin eräitä kollektiivisesti laskettuja vastuuvelan eriä. Korvausvastuun muutos oli lajikohtaisesti seuraava:

lakisääteinen tapaturmavakuutus	-12,5 miljoonaa euroa
moottorijoneuvojen vastuuvakuutus	+21,0 miljoonaa euroa
muu tapaturma- ja sairausvakuutus	-6,7 miljoonaa euroa
maa-ajoneuvovakuutus	-1,3 miljoonaa euroa

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen diskonttauskoron muutoksesta johtuva korvausvastuun kasvu puolestaan vähensi regressoitujen vahinkojen maksettuja korvauksia 1,6 miljoonaa euroa.

Kaikkien eläkemuoitoisten korvausten korvausvastuun laskennassa sovelletaan korkoutusta ja käytetty korkokanta on 1,5 prosenttia (2,0 %). Muihin korvausvastuun osiin ei sovelleta korkoutusta.

Yhtiö käyttää eläkevarausten laskennassa vakuutusyhtiöiden yleisesti käyttämää vuonna 2016 päivitettyä kuolevuusmallia luottamustasolla 75 prosenttia.

Korvausvastuuseen kuuluu myös erikseen taseessa esitettävä tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri. Tasoitusmäärän suuruus määräytyy Finanssivalvonnan yhtiölle vuonna 2016 vahvistamien perusteiden mukaan.

Henkivakuutuksen vastuuelka

Vastuuelkaa laskettaessa noudatetaan sekä vakuutusyhtiölain että sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Sijoituksien arvonkehitykseen sidottuihin vakuutuksiin (sijoitussidonnaiset vakuutukset) ei liity laskuperustekorkoa. Muiden vakuutusten osalta vastuuelka lasketaan vakuutuskohtaisesti ja käytettävä laskuperustekorko vaihtelee seuraavasti:

- Yksilöllisissä henki- ja eläkevakuutuksissa käytettävä laskuperustekorko on välillä 1 - 4,5 prosenttia, koron määrä riippuu vakuutuksen alkamisajankohdasta. Uusissa vakuutus sopimuksissa laskuperustekorko on 1 prosenttia.
- Kapitalisaatiosopimusten laskuperustekorko on välillä 0 - 2,5 prosenttia, koron määrä riippuu sopimuksen alkamisajankohdasta ja kohderyhmästä.
- Ryhmäeläkevakuutuksen laskuperustekorko on 0 - 3,5 prosenttia. Uudet ryhmäeläke-vakuutukset ovat vuosikorollisia (laskuperustekorko on 0 prosenttia).

Eläke- ja säästövakuutusten, joiden laskuperustekorko on 2,0 - 4,5 prosenttia, laskuperuste-korkovaatimuksen täyttämiseksi vastuovelkaa on täydennetty aiemmissa tilinpäätöksissä. Korkotäydennysvastuu 31.12.2017 on noin 125,0 miljoonaa euroa. Korkotäydennyksen ansiosta vuotuinen sijoitustoiminnalle tuleva vähimmäistuottovaade tämän kannan osalta on 1,0 prosenttia.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutusyhtiön on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutus sopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottamien ylijäämien mukaan jaettaviin lisäetuihin. Tämä periaate edellyttää, että kohtuullinen osa näiden vakuutusten tuottamasta ylijäämästä tulee palauttaa lisäetuina kyseisille vakuutusosastoille, mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät tätä estä.

Henki-Fennian tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään riskittömän koron mukainen bruttotuotto. Lisäetujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella.

Vakuutuksen kokonaiskorolla tarkoitetaan vakuutus sopimuksen laskuperustekorona ja kyseiselle sopimukselle hyvitetävien lisäetujen yhteismäärää. Hyvitettävien lisäetujen määrään vaikuttaa sopimuksen laskuperustekorona taso. Kun yhtiön saama sijoitusten nettotuotto on matala, alennetaan lisäetujen tasoa. Tällöin vakuutusten, joiden laskuperustekorko on matala, kokonaiskorko voi jäädä pienemmäksi kuin vakuutusten, joiden laskuperustekorko on korkea. Kun sijoitusten nettotuotto on korkea, voivat vakuutukset, joilla on matala laskuperustekorko, saada suurempaa kokonaiskorkoa kuin vakuutukset, joilla on korkea laskuperustekorko.

Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen, minkä johdosta sijoitustuotoista syntyneitä ylijäämiä voidaan jaksottaa annettavaksi lisäetuina kyseiselle vakuutusryhmälle tulevina vuosina.

Lisäetujen tasoa rajoittavat omistajan asettamat pääoman tuottovaatimukset sekä yhtiön vakavaraisuustavoite. Vakavaraisuustavoite asetetaan sellaiseksi, että kaikki lainsäätäjän edellyttämät vakavaraisuusrajat ylittävät ja että yhtiön on mahdollista ottaa riskiä sijoitustoiminnassa siinä määrin kuin vakavaraisuuden ylläpito, vastuuvielan tuottovaade ja omistajan tuottovaade edellyttävät.

Henki-Fennian hallitus päättää vakuutusosastoille annettavista lisäeduista vuosittain. Etukäteen vahvistettujen lisäetujen määrää voidaan kuitenkin muuttaa myös kesken vuoden, mikäli vakavaraisuus tai yleinen markkinatilanne sitä edellyttävät.

Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien ja työkyvyttömyysturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.

Lisäetutavoitteet eivät ole sitovia, eivätkä ne ole osa yhtiön ja vakuutusosastojen välistä vakuutus sopimusta. Lisäetutavoitteet ovat voimassa toistaiseksi ja yhtiö pidättää itsellään oikeuden lisäetutavoitteiden muuttamiseen.

Kohtuusperiaatteen toteutuminen vuonna 2017

Henki-Fennian antamat lisäedut vuonna 2017 vastaavat yhtiön kohtuusperiaatteessaan asettamia tavoitteita. Vakuutusosastoille annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Lisäetuja annettaessa otetaan huomioon yhtiön vakavaraisuusasema.

Yhtiön saama sijoitustuotto oli kohtalainen vuonna 2017. Pitkään jatkuneesta erittäin matalasta korkotasosta johtuen yhtiö on siirtänyt vuosittain osan tuloksestaan korkotäydennysvastuuseen käytettäväksi tulevina vuosina laskuperustekorona kustantamiseen. Tilinpäätöksessä 31.12.2017 ei tehty uutta siirtoa korkotäydennysvastuuseen. Korkotäydennysvastuuta purettiin suunnitelman mukaisesti.

Uusien eläkevakuutusten laskuperustekorko on ollut jo useiden vuosien ajan matala (0 - 1 prosenttia). Alhaisesta korkotasosta johtuen yhtiö alensi vuoden 2018 alusta myös vanhojen ryhmäeläkevakuutusten uusille maksuille hyvitetävää laskuperustekorkoa. Lisäetujen jatkuvuuden turvaamiseksi tilivuoden tuloksesta siirrettiin 3,8 miljoonaa euroa tulevien lisäetujen vastuuseen käytettäväksi 0 ja 1 prosentin laskuperustekorona eläkevakuutusten lisäetujen kustantamiseen.

Riskitön korko on pysynyt alhaalla sekä lyhyiden korkojen että pitkien valtion lainojen osalta vuodesta 2009 alkaen. Henki-Fennian hyvittävä kokonaiskorko on ylittänyt selvästi vastaavan sijoitusajan riskittömän koron vuosina 2009 - 2017. Lisäetujen jakamisessa on otettu huomioon paitsi sopimuksen laskuperustekorko, myös vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Tästä johtuen eläkevakuutusosastoille hyvitetävä kokonaiskorko on ollut korkeampi kuin säästövakuutusosastoille hyvitetävä korko. Alla on

taulukko Henki-Fennian hyvittämistä kokonaiskoroista vuonna 2017:

Korkotuottoisten vakuutusten vuotuiset kokonaiskorot 2017

Laskuperuste-korko	Yksilöllinen säästövakuutus	Yksilöllinen eläkevakuutus	Ryhmäeläkevakuutus	Kapitalisaatio-sopimus
4,50 %	4,50 %	4,50 %		
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	
2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
2,00 %			2,00 %	
1,50 %	1,50 %			1,50 %
1,00 %	1,00 %	1,75 %	1,75 %	1,00 %
0,00 %			1,75 %	0,65 %

Konsernitilinpäätös

Fennian konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki sellaiset tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia kuuluu konserniin tytäryhtiönä. Henki-Fennian ja sen tytäryhtiöiden yhdistely konsernitilinpäätökseen tehdään Henki-Fennian alakonsernitilinpäätöksen perusteella. eFennia Oy (omistusosuus 20 prosenttia, äänioikeus 63,6 prosenttia) on Fennian tytäryhtiö ja Fennia Varainhoito Oy Henki-Fennian tytäryhtiö (omistusosuus 100 prosenttia). Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt muut tytäryhtiöt ovat kiinteistöyhtiöitä. Konserniin kuului vuoden 2017 lopussa 26 kiinteistöyhtiötä, joista 12 kuului Henki-Fennian muodostamaan alakonserniin.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä, joista on eliminoitu yhtiöiden väliset saamiset ja velat, tuotot ja kulut, voitonjako sekä keskinäinen osakeomistus. Tuloksesta ja omasta pääomasta erotetaan vähemmistön osuus omaksi eräkseen. Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Käyttöomaisuuserille kohdistettu konserniaktiiva poistetaan kyseisen käyttöomaisuuserän poistosuunnitelman mukaisesti. Kohdistamatta jäänyt konserniliikearvo on loppuun poistettu.

Kiinteistötytäryhtiöiden kirjanpidossa osakkeiden hankinta-ajankohtana olleet arvonkorotukset on peruutettu, koska niiden muodostamisperuste on vaikuttanut tytäryhtiön osakkeiden hankintahintaan.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyriyksiä pääomaosuusmenetelmällä yhtiöt, joiden äänivallasta konserni omistaa 20 - 50 prosenttia. Poikkeuksena ovat omistukset (20 - 50 prosenttia) keskinäisissä asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä, jotka jätetään yhdistelemättä. Konsernin omistukseen tuli vuoden 2017 lopulla kaksi yhteisyritystä (joint venture), jotka on jätetty yhdistelemättä osakkuusyriyksiä 31.12.2017 konsernitilinpäätökseen. Yhdistelemättä jättämisellä ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty kahta Fennia Varainhoito Oy:n hallinnoimaa erikoissijoitusrahastoa Fennica Toimitilat I ja Fennica Tontit.

Vuonna 2013 perustettuun Fennica Toimitilat -rahastoon luovutettiin Fenniasta, Henki-Fenniasta sekä Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Eterasta apporttisijoituksina kiinteistökohteita, joiden luovutuksesta kirjautui konsernin vuoden 2013 tulokseen 12 miljoonaa euroa luovutusvoittoja. Fennia ja Henki-Fennia eivät ole perustamisvaiheen sijoitusten jälkeen tehneet lisämerkintöjä rahastoon. Rahaston voitto-osuudet on kirjattu maksuhetkellä yhtiön sijoitustoiminnan tuottoihin. Rahaston tuloksiin perustuvat voitto-osuudet on kirjattu maksuhetkellä yhtiöiden sijoitustoiminnan tuottoihin (v.2017 3,2 miljoonaa euroa, edellisinä vuosina yhteensä 6,1 miljoonaa euroa). Fennica Toimitilat I -erikoissijoitusrahaston osuuksien käypä arvo konsernitilinpäätöksessä oli 40,9 miljoonaa euroa. Fennia-konsernin omistusosuus rahastosta 31.12.2017 oli 23%.

Vuonna 2017 perustettuun Fennica Tontit -rahastoon luovutettiin Fenniasta apporttisijoituksina kiinteistökohteita, joiden luovutuksesta kirjautui konserniin vuoden 2017 tulokseen 2,8 miljoonaa euroa luovutusvoittoa. Lisäksi Fennia myi rahastoon kiinteistökohteita, joista kirjautui konserniin 0,6 miljoonaa euroa myyntivoittoa. Rahasto ei ole maksanut voitto-osuuksia. Fennica Tontit -erikoissijoitusrahaston osuuksien käypä arvo konsernitilinpäätöksessä oli 14,5 miljoonaa euroa. Fennia-konsernin omistusosuus rahastosta 31.12.2017 oli 34 %.

Konsernin omistukset rahastoissa ovat taseessa hankintahintaisina kiinteistörahasto-osuuksina ja niiden käyvän arvon ja hankintahinnan välinen arvostusero sisältyy konsernin sijoitusten arvostuseroihin. Yhdisteleminen konsernitilinpäätökseen on tarpeetonta oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, koska omistukset ovat konsernin näkökulmasta sijoituksia, joiden esittäminen sijoituksissa antaa oikeat ja riittävät tiedot konsernin kannalta.

■ **Konserniyhtiöt 31.12.2017**

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät seuraavat tytäryhtiöt

eFennia Oy
 Asunto Oy Espoon Myllynkivi
 Asunto Oy Helsingin Vattuniemenkuja 8
 Asunto Oy Helsingin Viikinportti
 Asunto Oy Keravan Jaakonkulma
 Kiinteistö Oy Eagle Lahti
 Kiinteistö Oy Joensuun Metropol
 Kiinteistö Oy Kyllikinportti 2
 Kiinteistö Oy Ruosilantie 4-6
 Kiinteistö Oy Ruosilantie 11
 Kiinteistö Oy Televisiokatu 1
 Kiinteistö Oy Televisiokatu 3
 Kiinteistö Oy Tampereen Rautatienkatu 21
 Kiinteistö Oy Tampereen Ratapihan kulma
 Kiinteistö Oy Vantaan Kaivokselantie 9
 Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia

tytäryhtiöt

Fennia Varainhoito Oy
 Kiinteistö Oy Teohypo
 Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1
 Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6
 Kiinteistö Oy Sellukatu 5
 Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus
 Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1-5
 Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1
 Kiinteistö Oy Vasaramestari
 Kiinteistö Oy Konalan Ristipellontie 25
 Asunto Oy Jyväskylän Jontikka 2
 Asunto Oy Tampereen Vuoreksen Puistokatu 76
 Munkinseudun Kiinteistö Oy

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät osakkuusyhtiönä

Uudenmaan Pääomarahasto Oy

Emoyhtiön liitetiedot

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

1. Vakuutusmaksutulo

1 000 €	2017	2016
Vahinkovakuutus		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	393 284	417 016
Jälleenvakuutus	390	338
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	393 675	417 353

2. Vakuutusluokkaryhmäkohtainen tulos, emoyhtiö

Vakuutusluokkaryhmä	Vuosi	Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleenvakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleenvakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleenvakuuttajien osuus	Vakuustekninen kate ennen yhteistakuuerän ja tasoitusmäärän muutosta
Lakisääteinen tapaturma	2017	81 962	81 934	-52 975	-12 814	-245	15 900
	2016	82 392	82 307	-96 523	-13 395	-296	-27 908
	2015	88 750	88 851	-91 313	-11 724	-328	-14 513
Muu tapaturma ja sairaus	2017	44 244	44 731	-29 573	-11 766	-110	3 281
	2016	45 165	43 952	-33 514	-12 132	-121	-1 815
	2015	43 612	41 888	-34 223	-10 924	-118	-3 377
Moottori-ajoneuvovastuu	2017	67 149	72 379	-65 682	-20 353	-278	-13 934
	2016	78 334	79 411	-52 898	-21 784	-266	4 462
	2015	81 695	80 207	-60 787	-20 482	-510	-1 573
Maa-ajoneuvot	2017	71 433	73 915	-55 756	-21 217	-27	-3 085
	2016	76 916	76 800	-60 266	-20 968	81	-4 353
	2015	76 385	74 488	-51 252	-19 243	-245	3 748
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2017	84 207	85 250	-82 895	-22 076	15 460	-4 262
	2016	86 505	86 435	-63 152	-22 790	-647	-154
	2015	87 941	86 577	-56 028	-21 349	-2 150	7 050
Vastuu	2017	20 699	19 975	-12 289	-5 377	332	2 642
	2016	23 470	23 553	-12 811	-5 382	1 563	6 923
	2015	26 107	25 717	-21 564	-5 061	-477	-1 384
Muut	2017	23 591	23 727	-15 646	-6 840	-579	663
	2016	24 233	24 333	-10 816	-7 034	-662	5 821
	2015	24 534	24 191	-13 529	-6 633	-732	3 297
ENSIVAKUUTUS YHTEENSÄ	2017	393 284	401 911	-314 816	-100 444	14 554	1 205
	2016	417 016	416 790	-329 980	-103 485	-348	-17 022
	2015	429 024	421 919	-328 696	-95 416	-4 559	-6 752
Jälleenvakuutus	2017	390	398	-146	-157	0	95
	2016	338	335	-221	-149	0	-36
	2015	405	411	-477	-158	0	-224
YHTEENSÄ	2017	393 675	402 309	-314 962	-100 601	14 554	1 300
	2016	417 353	417 125	-330 202	-103 634	-348	-17 058
	2015	429 429	422 330	-329 173	-95 574	-4 559	-6 976
Tasoitusmäärän muutos	2017						-30 467
	2016						-12 993
	2015						-44 150
VAKUUTUS-TEKNINEN KATE	2017						-29 167
	2016						-30 051
	2015						-51 125

3. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

1 000 €	2017	2016
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	1 417	1 978
Jakojärjestelmämaksut	25 877	25 651
Vakuutusmaksuvero	66 193	70 131
Palosuojelumaksu	899	925
Liikenneturvallisuusmaksu	671	885
Työsuojelumaksu	1 386	1 414
	96 443	100 984

4. Liikekulueroittelyt

1 000 €	2017	2016
Kokonaisliikekulut toimintoittain		
Maksetut korvaukset	40 303	36 139
Liikekulut	100 418	103 395
Sijoitustoiminnan hoitokulut	4 356	5 722
Muut kulut	-516	-395
Yhteensä	144 562	144 861
Toimintokohtaiset suunnitelmapoistot		
Maksetut korvaukset	10 908	5 158
Liikekulut	14 241	10 852
Sijoitustoiminnan hoitokulut	464	617
Yhteensä	25 613	16 627
Tuloslaskelman liikekulujen erittely		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	9 311	10 618
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	47	39
Muut vakuutusten hankintamenot	47 848	42 791
	57 205	53 449
Vakuutusten hoitokulut	23 800	30 632
Hallintokulut	19 595	19 553
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-182	-239
Yhteensä	100 418	103 395

5. Erittely henkilöstökuluista, henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä

1 000 €	2017	2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	51 313	56 690
Eläkekulut	9 019	11 919
Muut henkilösivukulut	5 259	6 228
Yhteensä	65 591	74 838
Johdon palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	804	777
Hallitus	237	209
Hallintoneuvosto	51	51
	1 092	1 037
Toimitusjohtajan eläkeikä määräytyy TyEL:in mukaan.		
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	892	935
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastus	68	58
Veroneuvonta	4	6
Muut palvelut	4	4
	76	68

KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut Fennia-konsernin yhtiöille tilikaudella 2017 olivat yhteensä 34.367,11 euroa. Palvelut koostuivat veropalveluista 18.905,33 euroa ja muista palveluista 15.461,78 euroa.

6. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

1 000 €	2017	2016
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	1 584	120
Korkotuotot		
Tuotot kiinteistösijoituksista	1 584	120
Korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	2 265	2 072
Muut tuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	198	281
Muilta yrityksiltä	15 111	18 251
	17 574	20 605
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	12 781	9 691
Korkotuotot	7 628	10 597
Muut tuotot	1 372	1 567
	21 781	21 855
Yhteensä	40 939	42 580
Arvon alentumisten palautukset	5 563	9 620
Myyntivoitot	63 137	26 044
YHTEENSÄ	109 639	78 244
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yrityksille	-9 152	-8 861
Muille yrityksille	-5 604	-2 772
	-14 756	-11 633
Kulut muista sijoituksista	-4 592	-5 925
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Muille yrityksille	-111	-207
	-111	-207
Yhteensä	-19 459	-17 765
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-21 338	-24 034
Rakennusten suunnitelmapoistot	-1 931	-2 220
	-23 268	-26 254
Myyntitappiot	-7 544	-17 455
YHTEENSÄ	-50 272	-61 475
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	59 367	16 769

7. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

1 000 €	Sijoitukset 31.12.2017			Sijoitukset 31.12.2016		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	14 362	16 770	71 602	18 098	27 684	78 046
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	62 493	62 493	103 059	86 016	88 816	126 964
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyhteisöissä	57 717	57 717	59 781	10 183	10 183	15 932
Muut kiinteistöosakkeet	24 935	25 020	26 003	5 028	5 197	6 507
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	122 565	122 565	122 565	124 818	124 818	124 818
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	53 220	53 220	59 194	53 229	53 229	59 203
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	874 204	874 204	937 725	594 443	594 443	638 363
Rahoitusmarkkinavälineet	193 967	193 967	191 936	472 418	472 418	475 386
Kiinnelainasaamiset	30 010	30 010	30 010	22 987	22 987	22 987
Muut lainasaamiset	36 335	36 335	36 335	30 646	30 646	30 646
Talletukset	1 000	1 000	1 000	2 000	2 000	2 000
Jälleenvakuutustalletesaamiset	28	28	28	30	30	30
	1 470 836	1 473 329	1 639 238	1 419 897	1 432 451	1 580 883
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	-6 885			-18 954		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonorotuksia		1 859			8 818	
Muita arvonorotuksia		634			935	
		2 493			9 754	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			165 909			148 432
Johdannaisten käypä arvo ja arvostusero						
Ei suojaavat johdannaiset	-97	-97	2 177	-4 814	-4 814	-4 572
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			2 274			242
Arvostusero yhteensä			168 183			148 674

8. Kiinteistösjoitukset

1 000 €	Kiinteistösjoitusten muutokset	
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä
Hankintameno 1.1.	157 596	124 818
Lisäykset	26 117	27 030
Vähennykset	-38 121	-29 283
Siirrot tilien välillä	56 655	
Hankintameno 31.12.	202 247	122 565
Kertyneet poistot 1.1.	-37 605	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	4 592	
Tilikauden poistot	-1 931	
Kertyneet poistot 31.12.	-34 944	
Arvonalentumiset 1.1.	-9 471	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-2 803	
Tilikauden arvonalentumiset	-4 249	
Arvonalentumisten palautukset	1 044	
Arvonalentumiset 31.12.	-15 479	
Arvonkorotukset 1.1.	21 360	
Vähennykset	-11 184	
Arvonkorotukset 31.12.	10 175	
Kirjanpitoarvo 31.12.	162 000	122 565

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

Jäljellä oleva hankintameno	15 140
Kirjanpitoarvo	15 190
Käypä arvo	17 210

9. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

1 000 €

Muutokset saman
konsernin yrityksissä
1.1.2017 - 31.12.2017

Osakkeet ja osuudet
saman konsernin
yrityksissä

Hankintameno 1.1. / 31.12.

53 229

Vähennykset

-9

53 220

10. Muut sijoitukset

1 000 €	2017	2016
Muut lainasaamiset eriteltyinä vakuuden mukaan		
Muu vakuus	36 335	30 646

11. Saamiset

1 000 €	2017	2016
Muut saamiset		
Saman konsernin yrityksiltä	4 836	2 170

12. Omistukset muissa yrityksissä

1 000 €	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Käypä arvo 31.12.2017
Osakkeet ja osuudet, kotimaiset			
Evli Pankki B	1,0671	457	646
Holiday Club Resorts Oy	1,8533	1 097	1 097
Nordia Rahasto Oy	19,5246	1 679	1 679
Panostaja Oyj	6,7048	3 451	3 451
Pihlajalinna Oyj	2,7730	7 060	7 060
Revenio Group Corporation Oyj Shs	1,1322	282	3 234
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	13,7094	1 054	1 054
Osakkeet ja osuudet, ulkomaiset			
Ruotsi			
K III Sweden AB - C	3,0800	716	833
Singapore			
BROADCOM LTD	0,0010	281	552
Yhdysvallat			
DOWDUPONT INC	0,0003	279	361
MARRIOTT INTERNATIONAL -CL A	0,0011	278	398
NVIDIA CORP	0,0009	142	887
Sijoitusrahasto-osuudet			
Aberdeen Global - Emerging Markets Corporate Bond		40 988	41 565
Aktia Em Mrkt Local Currency Bond+ D		52 264	52 264
Aktia Likvida+ D		5 000	5 001
BNP Paribas InstiCash Money 3M EUR		31 982	31 982
Brummer & Partners Lynx Fund		2 004	2 109
Cassiopeia Fund/The		4 000	4 178
CUMULUS FUND - CLASS C- EUR Main Class		2 381	2 381
Danske Invest SICAV - Emerging Markets Debt Hard C		16 026	16 026
Danske Invest Yhteisökorko Kasvu		19 998	19 998
Erikoisjoitusrah. Fennica Toimitilat I E-osuus		31 000	32 228
Erikoisjoitusrahasto Fennica Tontit C-osuus		14 500	14 523
Evli Emerging Markets Credit B		3 967	4 360
Evli Euro Liquidity B		5 000	5 000
Evli Europe B		6 110	7 424
Evli Short Corporate Bond B		41 665	42 419
FIM Forest Non-UCITS Fund		1 000	1 004
FIM Real		3 500	3 566
First Trust Emerging Markets Small Cap AlphaDEX Fu		4 917	5 418
Fondita Nordic Micro Cap B		2 661	6 516
Golden China Fund		1 934	4 522
Goldman Sachs ActiveBeta Emerging Markets Equity E		16 918	18 004
Institutional Cash Series PLC - Institutional US D		20 227	20 227
iShares Edge MSCI Europe Multifactor UCITS ETF EUR		13 873	14 172
iShares MSCI India ETF		10 872	11 780
iShares STOXX Europe 600 Banks ETF		5 808	5 808
iShares STOXX Europe 600 ETF		13 756	13 756
iShares STOXX Europe Small 200 DE		10 149	10 332

Muzinich Funds - Emerging Markets Short Duration F	15 239	15 239
Muzinich Funds - EnhancedYield Short-Term Fund	65 455	67 217
Muzinich Short Duration High Yield Fund	10 989	10 989
Nomura Funds Ireland - Nomura US High Yield Bond F	24 275	24 275
Nordea Korke S Kasvu (Moderate Yield Fund)	6 003	6 003
Oddo Asset Management Oddo Tresorerie 3-6 Mois	25 971	25 971
Oddo Compass Euro Credit Short Duration Fund	38 000	38 648
OP-Euro A	6 007	6 007
OSSIAM SHILLER BARCLAYS CAPE US SECTOR VALUE TR EU	17 264	17 455
SEB Money Manager Plus BI	5 000	5 002
Specialist Investor Funds PLC - M&G European Loan	75 000	76 093
Taaleri Sicav - Taaleri Rhein Value Equity	7 979	12 633
TPKM Pysäköintilaitos Ky	6 892	6 892
Vanguard MSCI Emerging Markets ETF	23 104	24 691
Pääomarahastot		
MB Equity Fund IV Ky	2 369	3 841
Duke Street Capital VI LP	673	673
The Triton Fund II L.P.	797	797
The Triton Fund III L.P.	3 960	5 616
Permira Europe IV LP2	449	477
Fennia Avainrahasto Ky	1 762	1 762
Selected Private Equity Funds I Ky	925	2 434
Partners Group European Buyout	1 906	2 216
Partners Group European Mezzanine	1 698	1 698
Selected Mezzanine Funds I Ky	853	1 531
Euro Choice IV GB Limited	1 808	4 119
Juuri Rahasto I Ky	2 639	2 639
Korona Fund III Ky	754	754
Muut	127 159	154 241
	874 204	937 725

13. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

1 000 €	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksu	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	101 200	13 865	19 278	134 344
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-401		-793	-1 195
Lisäykset	12 798	11 199	5 022	29 019
Vähennykset	-	-13 270	-1 889	-15 158
Hankintameno 31.12.2017	113 596	11 795	21 619	147 010
Kertyneet poistot 1.1.2017	-41 314		-13 573	-54 887
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	401		793	1 195
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-		1 130	1 130
Tilikauden poistot	-10 472		-2 009	-12 482
Kertyneet poistot 31.12.2017	-51 385		-13 659	-65 044
Arvon alentumiset 1.1.2017	-5 539			-5 539
Tilikauden arvonalentumiset	-13 132			-13 132
Arvon alentumiset 31.12.2017	-18 671			-18 671
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	43 541	11 795	7 960	63 295

14. Velat

1 000 €	2017	2016
Muut velat		
Saman konsernin yrityksille	524	543

15. Oma pääoma

1 000 €	2017
Sidottu	
Pohjarahasto 1.1. / 31.12.	7 703
Arvonkorotusrahasto 1.1. Hämeenkatu 4, myynti apportina	885 -301
Arvonkorotusrahasto 31.12.	583
Sidottu yhteensä	8 286
Vapaa	
Varmuusrahasto 1.1. Rahastoidun arvonkorotusrahaston peruutus Siirto edellisen tilikauden tappioista	264 291 -12 494
Varmuusrahasto 31.12.	251 798
Hallituksen käyttövarat 1.1. / 31.12.	59
Edellisten tilikausien voitto	-
Edellisen tilikauden tappio Siirto varmuusrahastoon	-12 494 12 494
Edellisten tilikausien voitto	-
Tilikauden voitto	26 376
Vapaa yhteensä	278 233
Oma pääoma yhteensä	286 519
Arvonkorotusrahaston erittely 31.12.2017	
Sijoitusomaisuuden arvonkorotukset	337
Käyttöomaisuuden arvonkorotukset	246
	583
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.2017	
Tilikauden voitto	26 376
Varmuusrahasto	251 798
Hallituksen käyttövarat	59
	278 233

16. Vakuudet ja vastuusitoumukset

1 000 €	2017	2016
Omasta puolesta annetut		
Johdannaissopimuksista johtuva vastuu		
Ei suojaavat		
Valuuttajohdannaiset		
Termiini- ja futuurisopimukset		
Avoimet		
Kohde-etuuden arvo	232 889	170 692
Käypä arvo	2 177	-4 572
Suljettujen ja erääntyneiden ei-suojaavien johdannaisten tulos on kirjattu täysimääräisesti tulosvaikutteisesti		
Suljettujen ja erääntyneiden suojaavien johdannaisten realisoitunut tulos jaksotetaan tulokseen johdannaissopimuksen alkuperäiselle juoksuajalle. Päätyneellä tilikaudella suljettujen korkojohdannaisten nettotulos oli -2.302.644,48 euroa, josta tilikaudelle jaksotettu 77.367,91 euroa. Aikaisemmillä tilikausilla suljettujen korkojohdannaisten tuloksesta tilikaudelle on jaksotettu tappiota 458.721,60 euroa. Ei-suojaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot käsitellään kirjanpidossa tulosvaikutteisesti.		
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut arvopaperit		
Leasing- ja vuokravastuut	6 776	8 380
Muut vastuusitoumukset		
Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyen yhtiö on muiden Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian verovelvollisuusryhmän jäsenten kanssa yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilitettävistä arvonlisäveroista.		
Saman konsernin yritykset	174	257
Muut yritykset	51	173
Kiinteistöinvestointien AVL:n 120 §:n mukainen tarkistusvastuu	11	22
Sijoitussitoumukset		
Sitouduttu merkitsemään pääomarahastojen osuuksia	40 895	52 251

17. Lähipiirilainat ja -liiketoimet

Yhtiö on myöntänyt 3.132.575,40 euroa rahalainoja vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole vastuita eikä vastuusitoumuksia vakuutusyhtiön lähipiiriin kuuluville.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Konsernia koskevat liitetiedot

Fennian konsernitilinpäätöksestä on saatavissa jäljennös yhtiön pääkonttorista osoitteesta Kyllikinportti 2, Helsinki.

Konsernin tulosanalyysi (M€)

	2013	2014	2015	2016	2017
Vahinkovakuutus					
Vakuutusmaksutuotot	390	418	417	412	396
Korvauskulut	-326	-329	-329	-326	-295
Liikekulut	-95	-99	-95	-103	-100
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	-	-	-	-	-
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	-31	-10	-7	-17	1
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset	52	83	90	17	59
Muut tuotot ja kulut	2	1	1	1	0
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta	0	-1	0	0	0
Liikevoitto/-tappio	22	73	84	1	61
Tasoitusmäärän muutos	-17	-44	-44	-13	-30
Vahinkovakuutuksen voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	5	30	40	-12	31
Henkivakuutus					
Vakuutusmaksutulo	94	151	199	206	166
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	88	63	122	89	69
Maksetut korvaukset	-84	-77	-83	-90	-104
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	-84	-117	-221	-180	-95
Liikekulut	-10	-12	-13	-14	-15
Muut vakuutustekniset tuotot	-	-	-	-	-
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	3	9	3	10	20
Muut tuotot ja kulut	-1	0	0	1	0
Liikevoitto	2	9	3	11	21
Tasoitusmäärän muutos	-1	-1	9	0	0
Lisäedut	6	-1	-5	-2	-4
Henkivakuutuksen voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	7	7	6	9	16
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	12	37	46	-3	47
Tuloverot ja muut välittömät verot	-1	-9	-8	0	-6
Vähemmistöosuudet	0	0	0	0	0
Konsernin voitto/tappio tilikaudelta	10	27	37	-4	40

Tunnusluvut

		2013	2014	2015	2016	2017
Konsernin tunnusluvut						
Liikevaihto	M€	636	728	840	737	704
Vakuutusmaksutulo	M€	498	583	629	624	560
Liikevoitto/-tappio	M€	24	82	87	11	82
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	M€	12	37	46	-3	47
Kokonaistulos	M€	30	109	12	47	113
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		1 262	1 263	1 157	1 044	1 012
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	403	430	429	417	394
Vahinkosuhte	%	83,7	78,6	78,8	79,1	74,3
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua	%	80,1	75,5	75,6	75,8	71,3
Liikekulusuhde	%	24,3	23,8	22,9	25,1	25,3
Yhdistetty kulusuhde	%	108,0	102,4	101,7	104,1	99,7
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua	%	104,4	99,3	98,5	100,9	96,6
Liikevoitto/-tappio	M€ *	22	73	84	1	61
Kokonaistulos	M€	34	80	52	26	81
Kokonaispääoman tuotto	%	3,1	5,6	3,7	2,1	4,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	M€	65	89	59	42	79
tuotto sitoutuneelle pääomalle	%	5,2	6,2	3,9	2,7	4,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		1 067	1 077	1 043	935	892
Henkivakuutuksen tunnusluvut						
Vakuutusmaksutulo	M€	94	153	200	207	167
Liikekustannus kuormitustulosta	% *	114,5	120,4	112,0	103,9	103,6
Liikevoitto/-tappio	M€ *	2	9	3	11	21
Kokonaistulos	M€	1	30	-38	14	31
Kokonaispääoman tuotto	%	5,6	7,8	5,5	5,1	4,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	M€	33	50	35	30	25
tuotto sitoutuneelle pääomalle	%	5,2	7,4	5,0	4,3	3,3
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		50	50	54	53	52

* Konsernitilinpäätöksen mukaiset tunnusluvut

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸				2016	2015	2014	2013
	31.12.2017		31.12.2016		31.12.2017							
	milj. eur	%	milj. eur	%	milj. eur	% ¹⁰	% ¹⁰	% ¹⁰	% ¹⁰	% ¹⁰	% ¹⁰	
Korkosijoitukset yhteensä	847,4	49,7	833,4	51,5	847,4	49,7	51,5	55,9	53,6	51,0		
Lainasaamiset ¹	72,2	4,2	59,6	3,7	72,2	4,2	3,7	2,4	2,4	3,0		
Joukkovelkakirjalainat	481,6	28,2	462,9	28,6	481,6	28,2	28,6	29,9	43,9	37,6		
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1 2}	293,6	17,2	310,9	19,2	293,6	17,2	19,2	23,7	7,3	10,4		
Osakesijoitukset yhteensä	410,2	24,0	339,0	21,0	410,2	24,0	21,0	20,1	21,7	23,2		
Noteeratut osakkeet ³	314,7	18,4	241,0	14,9	314,7	18,4	14,9	12,7	13,6	14,9		
Pääomasijoitukset ⁴	29,9	1,8	31,0	1,9	29,9	1,8	1,9	2,1	2,4	2,5		
Noteeraamattomat osakkeet ⁵	65,6	3,8	67,0	4,1	65,6	3,8	4,1	5,4	5,8	5,8		
Kiinteistösijoitukset yhteensä	433,0	25,4	437,1	27,0	433,0	25,4	27,0	23,1	23,7	24,6		
Suorat kiinteistösijoitukset	377,3	22,1	346,6	21,4	377,3	22,1	21,4	19,6	20,1	21,3		
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	55,6	3,3	90,5	5,6	55,6	3,3	5,6	3,5	3,6	3,3		
Muut sijoitukset	15,4	0,9	13,0	0,8	15,4	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9		
Hedge-rahastosijoitukset ⁶	13,2	0,8	13,0	0,8	13,2	0,8	0,8	0,9	0,7	0,8		
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Muut sijoitukset ⁷	2,2	0,1	0,0	0,0	2,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1		
Sijoitukset yhteensä	1 706,0	100,0	1 622,5	100,3	1 706,0	100,0	100,3	100,0	99,8	99,6		
Johdannaisten vaikutus ⁹	-		-		-		-0,3	-0,3	0,0	0,2		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 706,0	100,0	1 617,9	100,0	1 706,0	100,0	100,0	1 561,3	100,0	100,0		
Jvk-salkun modifioitu duraatio	1,90											

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tieto.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- . Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸		Sitoutunut pääoma ⁹	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle			
	2017	2017	2017	2016	2015	2014	2013
Tuotto € / % sit. pääomalle	milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	0,5	876,0	0,1	2,5	0,8	4,3	-0,1
Lainasaamiset ¹	1,7	63,9	2,7	-1,1	6,4	-7,0	1,3
Joukkovelkakirjalainat	-0,3	570,0	-0,1	4,0	-0,3	5,2	-0,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1 2}	-0,9	242,1	-0,4	0,3	2,4	2,9	0,8
Osakesijoitukset yhteensä	33,1	357,2	9,3	2,7	12,9	9,1	14,4
Noteeratut osakkeet ³	25,7	264,2	9,7	7,0	19,6	12,4	17,2
Pääomasijoitukset ⁴	6,8	27,9	24,4	12,3	12,5	11,2	5,2
Noteeraamattomat osakkeet ⁵	0,6	65,1	1,0	-11,9	2,5	0,7	10,1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	27,5	450,3	6,1	6,2	6,3	9,0	9,2
Suorat kiinteistösijoitukset	25,2	359,0	7,0	6,0	6,2	8,8	10,6
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	2,3	91,3	2,5	6,8	6,8	10,0	-2,6
Muut sijoitukset	21,7	2,4	921,3	-51,0	2,3	10,1	20,8
Hedge-rahastosijoitukset ⁶	0,2	13,0	1,6	-4,7	4,5	8,6	3,3
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0					
Muut sijoitukset ⁷	21,5	-10,6	-202,3	143,5			
Sijoitukset yhteensä	82,8	1685,9	4,9	3,1	4,1	6,4	5,4
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-3,9						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	78,9	1685,9	4,7	2,7	3,9	6,2	5,2

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

■ Tunnuslukujen laskentakaavat

YLEISET TUNNUSLUVUT

Liikevaihto =

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Henkivakuutuksen liikevaihto

- + vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta
- + sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
- + muut tuotot

Kokonaistulos = liikevoitto (tappio) +/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos

Kokonaispääoman tuotto käyvin arvoin (%) =

- +/- liikevoitto tai tappio
- + rahoituskulut
- + perustekorkokulu
- +/- sijoitusten arvostuserojen muutos
- + taseen loppusumma
- sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka
- +/- sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Henkivakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan vakuutuksille vuoden aikana hyvitettyä takuukorkoa lisätynä/vähennettynä mahdollisilla takuukoron täydennysvastuun muutoksilla.

Vahinkovakuutuksessa perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle käyvin arvoin (%)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä = Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä.

VAHINKOVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta.

Vahinkosuhte % =

korvauskulut
vakuutusmaksutuotot

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) % =

korvauskulut (ilman perustekorkokulua)
vakuutusmaksutuotot

Liikekulusuhde % =

liikekulut
vakuutusmaksutuotot

Tunnusluvut lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Yhdistetty kulusuhde % = vahinkosuhte + liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua) % =

vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + liikekulusuhde

HENKIVAKUUTUS

Vakuutusmaksutulo = vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde (% kuormitustulosta) =

+ liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta
+ korvausten selvittelykulut
kuormitustulo

■ Riskit sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinta

1 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta yleisesti

Fennia-konsernin, johon kuuluvat Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia (jäljempänä Fennia) sekä sen tytäryhtiöt Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia (jäljempänä Henki-Fennia) ja Fennia Varainhoito Oy (jäljempänä Fennia Varainhoito), riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikko kuvataan konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa. Keskeisin näistä asiakirjoista on Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, jossa kuvataan sekä riskien- että vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet konsernissa.

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja ilmoitetaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla määritetään ja ohjataan konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokykyä, riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä sekä keskeisten riskien rajoituksia.

2 Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan organisointi

Fennian hallitus konsernin emoyhtiön hallituksena on sen ylin päätöksentekuelin ja kantaa vastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta ja sen sovittamisesta osaksi konsernin hallintojärjestelmää. Fennian hallituksen vastuulla on varmistaa, että konserniin kuuluvien yhtiöiden erityispiirteet ja konsernin sisäiset yhteydet (mm. sisäiset transaktiot, kaksinkertaiset pääomat, pääomien siirrettävyys ja pääomien käyttö yleensä) tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Henki-Fennian hallitus on vastuussa siitä, että yhtiö noudattaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita johdonmukaisesti. Sen vastuulla on varmistaa, että yhtiössä on toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävällä tavalla järjestetty hallintojärjestelmä, mukaan lukien sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä.

Fennia Varainhoidon hallituksen vastuulla on varmistaa, että yhtiö noudattaa Fennia-konsernin riskienhallintajärjestelmän periaatteita siltä osin kuin yhtiön toiminnan erityispiirteet eivät edellytä niistä poikkeamista.

Muiden konserniyhtiöiden kohdalla Fennia-konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan soveltuvien osin. Muut konserniyhtiöt ovat pääosin kiinteistöyhtiöitä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten konsernissa toimii riskienhallinnan johtoryhmä. Ryhmän puheenjohtajana toimii konsernin talousjohtaja.

Fennia Varainhoidon osalta samantyyppisiä kysymyksiä käsitellään yhtiön laajennetussa johtoryhmässä. Sen puheenjohtajana toimii Fennia Varainhoidon toimitusjohtaja.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu kolmen puolustuslinjan malliin, jossa:

1. Ensimmäisellä puolustuslinjalla eli liike- ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
2. Toinen puolustuslinja on riskienhallintakehikon omistaja ja vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista sekä tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan prosessien implementointia.
3. Kolmannen puolustuslinjan tehtävänä on varmistaa sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan vaikuttavuus ja tehokkuus.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu seuraavasti eri toimijoiden kesken:

- Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja kantaa, toimivan johdon tukemana, yleisvastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan asianmukaisesta valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti.

- Liike- ja tukitoiminnot

Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa ensisijaisesti päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen

periaatteiden mukaisesti, seuraa oman osa-alueensa kokonaisriskiprofilia (toisen puolustuslinjan tuella) ja varmistaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan dokumentaation mukaisen toiminnan osa-alueellaan.

- Aktuaaritoiminto

Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko määrittelee myös vakuutusteknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvion toteuttamiseen.

- Riskienhallintatoiminto

Riskienhallinta-yksikkö yhdessä Compliance ja operatiiviset riskit -yksikön kanssa muodostaa riskienhallintatoiminnon. Riskienhallintatoiminnolla on päävastuu toisen puolustuslinjan tehtävistä, ja se vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta sekä ohjeista ja menettelytavoista. Toiminnon tehtävänä on ylläpitää kokonaisnäkemyksiä konserniyhtiöiden ja konsernin riskiprofilista ja raportoida siitä yhtiön johdolle. Toiminto myös tukee hallituksen ja toimitusjohtajan sekä liike- ja tukitoimintojen riskien- ja vakavaraisuuden hallintatyötä mm. osallistumalla riskienhallintajärjestelmän kehittämiseen ja arvioimalla sen toimivuutta sekä laatimalla analyyssejä riskiasemaa koskevan päätöksenteon tueksi.

- Compliance-toiminto

Toiseen puolustuslinjaan kuuluva compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö varmistaa, että toiminnassa noudatetaan sääntelyä, finanssialan itsesääntelyä sekä konsernin sisäisiä ohjeita ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja. Se myös tunnistaa ja arvioi säädösmuutosten vaikutuksia, säännösten noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä riskejä sekä säännösten noudattamisessa mahdollisesti esiintyneiden puutteiden estämiseksi ja korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyyttä. Lisäksi yksikkö edistää säännösten noudattamista ennakoivalla neuvonnalla sekä kehittää sisäisiä menettelytapoja, joilla säännösten noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

- Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus tukee konsernia tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyyttä ja tehokkuutta mm. seuraavilla osa-alueilla:

- yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttaminen
- vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuus ja luotettavuus
- riskienhallinnan tehokkuus
- resurssien käytön taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattaminen
- informaation oikeellisuus, riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus
- omaisuuden turvaaminen.

Riskienhallinta-yksikkö ja Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö on integroitu Fennia-konsernin organisaatioon tavalla, joka varmistaa niiden toiminnan operatiivisen riippumattomuuden. Ne ovat vapaita sellaisista vaikutteista, jotka voisivat vaarantaa niiden tehtävien suorittamisen objektiivisesti, tasapuolisesti ja riippumattomasti. Sisäinen tarkastus puolestaan on sekä ensimmäisen että toisen puolustuslinjan toiminnoista riippumaton.

3 Riskienhallinta

Riskillä tarkoitetaan epävarmaa tapahtumaa ja sen seurausta, joka voi olla yritykselle uhka tai mahdollisuus.

Konsernin riskienhallinnan strategioiden ja prosessien kokonaisuus jaetaan seuraaviin osa-alueisiin:

1. Riskien tunnistaminen

Ensimmäisen puolustuslinjan liike- ja tukitoiminnot tunnistavat ja arvioivat toimintaa ja tavoitteita uhkaavat riskit sekä vuosisuunnittelun yhteydessä että päivittäisessä operatiivisessa toiminnassa.

2. Riskien mittaaminen

Riskien mittaamisprosessissa arvioidaan mahdollisuuksien mukaan riskien vakavuutta sekä niiden välisiä riippuvuuksia. Riskien mittaamisen tavoitteena on luoda yhteismitalliset mittarit eri riskeille ja parantaa riskien vertailtavuutta. Riskien mittaaminen ja vertailu on välttämätöntä siksi, että sen avulla voidaan kohdentaa riskienhallintatoimenpiteet toiminnan kannalta oleellisimpiin riskeihin. Riskien mittaamisessa sovelletaan lähtökohtaisesti ns. Value at Risk -perusteista menetelmää. Riskienhallintatoiminto koordinoi riskien vakavuuden ja riippuvuuksien mittaamista sekä mittaamisessa käytettäviä menetelmiä.

3. Riskien seuranta

Konsernissa toteutetaan kvantitatiivista riskiseurantaa, joka koostuu erilaisista riski-indikaattoreista sekä kvalitatiivista riskiseurantaa, johon kuuluvat mm. suunniteltujen ja päätettyjen hallintatoimenpiteiden seuraaminen, arviointi ja mahdollinen testaaminen. Ensimmäinen puolustuslinja varmistaa, että riskien asianmukainen seuranta on olemassa, ja että riskeistä saadaan niiden hallintaa varten riittävästi tietoa. Ensimmäinen puolustuslinja seuraa suunnittelemaansa ja päättämäänsä hallintatoimenpiteitä sekä arvioi niiden vaikutusta. Toinen puolustuslinja toteuttaa riippumatonta kvantitatiivista ja kvalitatiivista riskien seurantaa, jolla se tukee ensimmäisen puolustuslinjan riskienhallintatyötä.

4. Riskien hallinta

Hallintaprosessissa riskit priorisoidaan ja suunnitellaan hallintatoimenpiteitä, joilla riskejä pyritään kontrolloimaan tai rajoittamaan. Ensimmäinen puolustuslinja riskien omistajana toteuttaa asianmukaisen riskien hallinnan ja suunnittelee hallintatoimenpiteet. Toinen puolustuslinja tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan suorittamaa hallintaa, mutta riippumattomuuden varmistamiseksi ei osallistu operatiivisten päätösten tekemiseen. Eri riskialueilla käytettävät hallintakeinot on kuvattu tarkemmin luvuissa 3.1–3.10.

5. Riskien ilmoittaminen

Riskien toteutumisesta ja niiden vaikutuksista sekä läheltä piti -tilanteista raportoidaan konsernissa sovitun ilmoittamisprosessin mukaisesti. Riskienhallinta- ja Compliance- ja operatiiviset riskit -yksiköt raportoivat riskeistä säännöllisesti riskienhallinnan johtoryhmälle sekä asiaan kuuluville hallituksille.

Edellä kuvattuja riskienhallinnan strategioita ja prosesseja sovelletaan riskienhallinnan helpottamiseksi laaditun riskikartan kaikkiin riskialueisiin, joita ovat:

- vakuutusriskit,
- rahoitusmarkkinariskit,
- vastapuoliriskit,
- operatiiviset riskit,
- kvantitatiivisten menetelmien riskit,
- keskittymäriskit,
- likviditeettiriski,
- strategiset riskit,
- maineriski ja
- ryhmäriskit.

3.1 Vakuutusriskit

Vakuutusriskit liittyvät vakuutusyhtiön perusliiketoimintaan eli vakuuttamiseen.

Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan, myynnin ohjaukseen ja riskin hinnoitteluun, eli kyseessä on tappioriski siitä, että tulevista vakuutuskorvauksista aiheutuvat kustannukset (ml. liikekulut) ylittävät vakuutuksista saadut vakuutusmaksut. Vakuutusriskeihin sisältyvät myös suurvahinkoriskit (esimerkiksi katastrofiriski) ja jälleenvakuutusuojien asianmukaisuusriski.

Vakuutusriskeihin liittyy myös tappioriski, joka johtuu vakuutusteknisen vastuuvelan epäedullisesta arvonmuutoksesta, eli varausriski. Varausriski liittyy vastuuvelan laskennassa tehtyjen oletusten epävarmuuteen ja arvioitujen korvausmäärien, liikekulujen ja näiden kassavirtojen epäedullisiin poikkeamiin toteutuneista kuluista.

Varausriskin vakuutusteknisiin riskitekijöihin luetaan mm. biometriset riskit (kuolleisuus-, pitkäikäisyys-, työkyvyttömyys- ja vastaavat riskit) ja erilaiset raukeamisriskit, kuten henkivakuutuksen takaisinostoriski.

Vakuutusteknistä vastuuvelkaa koskevat myös eräät rahoitusmarkkinariskit, kuten inflaatio ja diskonttokorko.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä ja riskien hallintaan. Vakuutusmaksuriskin hallinnan tärkeimmät keinot ovat asianmukainen riskien valinta (vastuunvalinta), hinnoittelu ja vakuutusehdot sekä jälleenvakuutusuojan hankkiminen.

Vastuunvalinnalla ohjeistetaan myyntiä ja varmistetaan vakuutustoiminnan kannattavuutta. Vastuunvalintaa hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia, jotka ovat myös perustana hinnoittelulle. Vastuunvalintaohjeissa määritellään, millaisia riskejä voidaan vakuuttaa ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan.

Vakuutusriskien hinnoittelussa pyritään riskivastaavuuteen asettamalla sitä korkeampi hinta mitä suurempi riski on kyseessä ja päinvastoin. Hinnoittelun lähtökohtana on tietovaraston oikeellisuus ja riittävyys sekä se, että vakuutettava kohde tunnetaan riittävän hyvin. Ainoastaan tältä pohjalta voidaan tehdä asianmukaiset riskianalyysit ja päättää riittävästä vakuutusmaksun tasosta.

Vakuutusehtojen merkitys vakuutusriskin rajoittamisessa on olennainen. Vakuutusehdoissa määritellään mm. vakuutus sopimuksen kattavuus ja korvausten rajoitukset. Vakuutusriskin hallinnassa on tärkeää, että ei-toivotut riskit suljetaan pois tai rajoitetaan sopimusteitse toivotulle tasolle.

Vahinkovakuutuksessa eräistä vakuutuslajeista, kuten lakisääteisestä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksesta, on erityislainsäädäntöä, jossa on määritelty vakuutusturvan kattavuus, mikä estää vakuutusehtojen muuttamisen siltä osin. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa on myös säädöksiä, jotka rajoittavat vakuutusyhtiön vastuuta. Eläkeläisten korvausten inflaatoriski ja sairaanhoitokuluihin liittyvät pitkäaikaiset korvausriskit on siirretty vakuutusalan yhteisesti kustannettaviksi ns. jakojärjestelmän kautta.

Vastuuvelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, jotka ovat varausriskin hallinnassa keskeisessä asemassa. Menetelmien lisäksi käytettävien tietojen riittävyys ja laatu sekä niiden hallinta vaikuttavat olennaisesti varausriskin luonteeseen.

Henkivakuutuksessa lainsäädäntö rajoittaa henkivakuutusyhtiön oikeutta korottaa vakuutusmaksuja tai muuttaa sopimusehtoja. Tällöin sopimusten pituus vaikuttaa varausriskin ns. biometristen riskien tasoon. Mikäli tehdyt oletukset osoittautuvat riittämättömiksi eivätkä vakuutusmaksut ole muutettavissa, on vastuuvelkaa täydennettävä odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla määrällä.

Suuriilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ja niitä hallitaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Suurvahinkoriskien hallinnassa on tärkeää, että menevän jälleenvakuutuksen rakenne ja omalle vastuulle jäävä osa riskeistä/vahingoista mitoitetaan vakavaraisuuteen ja vakuutusvelvoitteisiin nähden sopivaksi, jotta tehokas riskinsiirto toteutuu.

Jälleenvakuutuksen käyttöön liittyy liitännäisriskejä, kuten jälleenvakuutuksen saatavuus-, hinta- ja vastapuoliriski. Jälleenvakuutusriskiä ja siihen liittyvää vastapuoliriskiä pienennetään vahinkovakuutustoiminnassa siten, että jälleenvakuuttajaksi hyväksytään vain riittävän vakavaraisuusluokituksen omaava yhtiö. Lisäksi asetetaan rajoituksia sille, kuinka suuria osuuksia yksittäisellä jälleenvakuuttajalla voi jälleenvakuutusohjelmassa olla. Henkivakuutustoiminnassa menevän jälleenvakuutuksen käyttö on vähäistä ja keskittyy sen takia muutamiiin vastapuoliin.

Määrällisiä tietoja vahinkovakuutuksen tilinpäätöksen vastuuvelan riskimuuttujista

	Muutoksen vaikutus Fennian vastuovelkaan ilman tasoitusmäärää	
Diskonttokorko	Alenee 0,1 %-yksikköä	-12 milj. e
Inflaatoriski	Kasvaa 1 %	-6 milj. e
Kuolevuus	Keski-ikä pidentyy 1 v.	-13 milj. e

3.2 Rahoitusmarkkinariskit

Rahoitusmarkkinariskillä tarkoitetaan tappioriskiä, joka johtuu suoraan tai välillisesti rahoitusmarkkinoiden muuttujien, kuten korkojen, osakkeiden, kiinteistöjen, valuuttakurssien ja korkomarginaalien, arvojen tason ja volatiliiteetin heilahteluista.

Sijoitustoiminta ja sen hallinta on rahoitusmarkkinariskien hallinnassa erityisasemassa. Merkittävimmät riskit liittyvät sijoitusten arvojen alenemiseen ja sijoitusten yhteensopimattomuuteen vakuutusteknisen vastuuvelan luonteen kanssa (ns. ALM-riski).

Rahoitusmarkkinariskien merkittävimmät hallintakeinot ovat asianmukainen sijoitusinstrumenttien valinta, sijoitusten hajauttaminen ja riskien rajoittaminen. Riskien rajoittamisessa voidaan käyttää myös johdannaissopimuksia.

Rahoitusmarkkinariskien hallinnan lähtökohtana on, että varat sijoitetaan sellaiseen omaisuuteen ja sellaisiin välineisiin, joiden riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida. Lisäksi uusiin omaisuuseriin ja sijoitusvälineisiin kohdistetaan ennen niiden hankkimista toimenpiteitä, joilla varmistetaan uusien omaisuuserien tai sijoitusvälineiden hallittavuus ja sopivuus liiketoimintaan sekä riskienhallintaan.

Sijoitusten riittävällä hajauttamisella tavoitellaan optimaalista hajautushyötyä, riskikorjattua tuottoa ja varojen ja velkojen yhteensopivuutta.

Keskeinen rahoitusmarkkinariskien hallintamenetelmä on riskibudjetoinnin käyttö vakavaraisuuden hallinnassa. Allokaatorajoitteilla varmistetaan, että sijoitusomaisuus on riittävästi hajautettu eri omaisuusluokkiin. Lisäksi määritellään yksityiskohtaisempia rajoitteita, joilla varmistetaan, että myös omaisuuslajien sisällä hajautus on riittävä.

Määrällisiä tietoja Fennian sijoitussalkun riskimuuttujista

	Muutoksen vaikutus Fennian varoihin	
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 %-yksikköä	-20 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-75 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-43 milj. e

Määrällisiä tietoja Henki-Fennian sijoitussalkun riskimuuttujista

	Muutoksen vaikutus Henki-Fennian varoihin	
Korkosijoitukset	Korkotaso +1 %-yksikköä	-32 milj. e
Osakesijoitukset	Arvonmuutos -20 %	-24 milj. e
Kiinteistösijoitukset	Arvonmuutos -10 %	-11 milj. e

3.3 Vastapuoliriskit

Vastapuoliriskissä huomioidaan mahdolliset tappiot, jotka johtuvat vakuutusyhtiön vastapuolten odottamattomasta maksukyvyttömyydestä.

Samoin kuin rahoitusmarkkinariskien hallinnassa, vastapuoliriskien hallinnan lähtökohtana on, että vastapuolet ja niihin liittyvät riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida.

Vastapuoliriskiä aiheutuu lähinnä (korkomarginaaliriski käsitellään rahoitusmarkkinariskinä):

- johdannaissopimusten vastapuolista, jolloin ainoastaan sopimusten mahdollinen positiivinen markkina-arvo on alttiina riskille,
- maksamattomista jälleenvakuutusmaksuista ja jälleenvakuuttajien osuudesta korvausvastuusta,
- vakuutusasiakkailta olevista saamisista ja

- asiakasrahoituksesta.

Johdannaissovimusten vastapuoliriskin hallinnassa vastapuoliriskiä arvioidaan ennen kuin johdannaisvastapuolen kanssa tehdään sopimuksia. Liikkeeseenlaskijoiden ja vastapuolten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytetään tukena pääasiassa luottoluokituslaitosten antamia luokituksia. Vastapuoliriskin rajoittamiseksi on luottokelpoisuudelle asetettu vähimmäistaso ja rajat vastuun enimmäismäärälle vastapuolta kohden.

Jälleenvakuutustoiminnan vastapuoliriskin hallinnassa on vastapuoliriskin rajaamiseksi asetettu vaatimukset muun muassa jälleenvakuuttajien luottokelpoisuusluokille ja vastuun enimmäismäärälle jälleenvakuuttajaa kohden. Samoin kuin johdannaissovimusten vastapuoliriskin osalta, luottoluokituslaitosten luokituksia käytetään jälleenvakuuttajien luottokelpoisuuden arvioinnin tukena.

Vastapuoliriskiä syntyy myös vakuutusasiakkailta olevista saamisista. Asiakkaiden vakuutusmaksusaamisista syntyvä vastapuoliriski on yleensä pieni, koska maksun saamatta jääminen johtaa vakuutusturvan peruuttamiseen tai pienentymiseen.

Asiakasrahoituksen vastapuoliriskin hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakas- ja muista vastuista syntyvien vastapuoliriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Keskeisessä asemassa näiden vastapuoliriskien hallinnassa on luottoprosessi. Luottoprosessin hallinnassa on tärkeää vastapuolten luotettavuuden varmistaminen arvioimalla riskit ja luokittelemalla sitten vastapuoli sisäisesti kehitetyn mallin mukaisesti. Asiakasrahoituksen vastapuoliriskejä vähennetään määrittelemällä asiakaskohtaiset vakuus- ja kovenanttiehdot.

3.4 Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan Fennia-konsernissa tappioriskiä, joka aiheutuu:

- riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista,
- henkilöstöstä,
- järjestelmistä tai
- ulkoisista tekijöistä.

Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Strategisista päätöksistä johtuvat riskit on rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena Fenniassa on

- kustannustehokkaalla tavalla pienentää riskien toteutumisen todennäköisyyttä sekä toteutuvien riskien seurauksia, eli vähentää riskeistä koituvia tappioita
- tukea liike- ja tukitoimintoja niille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa
- osaltaan varmistaa, että konsernin toiminta täyttää viranomaisten ja lainsäädännön sille asettamat vaatimukset.

Operatiivisten riskien hallinta on osa liike- ja tukitoimintojen johtamista. Huolellisesti toteutettuna operatiivisten riskien hallinta tukee toiminnan kehittämistä ja resurssien sekä kehityspanosten kohdentamista.

Operatiivisten riskien hallinnan perustana on operatiivisten riskien tunnistaminen ja niitä koskevan tiedon kerääminen eri lähteistä, joita ovat mm. liike- ja tukitoimintojen säännölliset riskikartoitukset, sisäiset tapahtuma- ja tappiotiedot sekä sisäisen tarkastuksen suorittamat tarkastukset. Kerättyä tietoa käytetään myöhemmissä prosessin vaiheissa riskien arviointiin ja analyysien tekemiseen konsernin tai sen osien riskiasemasta.

Eri tietolähteistä koottujen tietojen perusteella Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö muodostaa kokonaisnäkömyksen konserniyhtiöiden ja konsernin operatiivisista riskeistä huomioimalla myös riskien väliset riippuvuudet. Compliance ja operatiiviset riskit -yksikkö seuraa koko konsernin riskiprofiilia ja raportoi siitä toimivalle johdolle ja hallituksille.

Fennia-konsernissa operatiiviset riskit jaetaan seuraaviin riskiluokkiin:

- sisäiset väärinkäytökset,
- työntekijöihin ja henkilöstöön liittyvät riskit,
- oikeudelliset riskit,
- tieto-, tietoliikenne- ja viestintäjärjestelmiin liittyvät riskit,
- myyntiin ja asiakkuuksiin liittyvät riskit,
- prosesseihin liittyvät riskit ja
- ulkopuolisten toimintaan liittyvät riskit.

Lisäksi keskeisille liike- ja tukitoiminnoille on laadittu valmius- ja jatkuvuussuunnitelmat, joiden pohjalta avaintoimintoja voidaan

jatkaa mahdollisissa häiriötilanteissa.

3.5 Kvantitatiivisten menetelmien riskit

Kvantitatiivisella menetelmällä tarkoitetaan numeeristen arvioiden luomista soveltamalla tilastollisia, taloustieteellisiä, rahoitus- tai muita matemaattisia teorioita ja menetelmiä. Kvantitatiiviseksi menetelmäksi luetaan myös menetelmä, jolla tavoitellaan numeerista lopputulosta ja joka perustuu osittain tai kokonaan subjektiiviseen asiantuntijaharkintaan.

Kvantitatiivinen menetelmä voi olla virheellinen ja/tai harhaanjohtava ja johtaa epäluotettavaan raportointiin sekä väärin johtopäätöksiin ja siten väärin johdon toimenpiteisiin.

Kvantitatiivisten menetelmien riskit kuuluvat operatiivisiin riskeihin, mutta niiden erityisluonteen ja tärkeyden takia sekä niiden käsittelyn helpottamiseksi niiden riskit tunnistetaan, mitataan, seurataan, hallitaan ja raportoidaan omana riskialueenaan.

Kvantitatiivisten menetelmien riskien hallinnassa keskitytään riskeihin, jotka liittyvät:

- matemaattiseen teoriaan,
- tietojen laatuun,
- estimointiin ja parametrisointiin,
- dokumentaatioon,
- validointiin,
- henkilöstöön,
- tietojärjestelmiin ja
- prosesseihin.

Ohjaavana periaatteena kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa on menetelmien ja prosessien tehokas kyseenalaistaminen. Tämä tarkoittaa, että riippumaton ja asiantunteva taho, riskienhallintatoiminto tai ulkopuolinen asiantuntija arvioi menetelmiä ja prosesseja kriittisesti.

Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinta perustuu siihen, että kunkin menetelmän rakenne, matemaattinen teoria ja loogisuus on dokumentoitu hyvin ja että menetelmä on mahdollisimman hyvin tuettavissa tieteellisillä tutkimuksilla ja/tai vakuutusalan parhailla käytännöillä. Jotta voidaan tunnistaa menetelmän vahvuudet ja heikkoudet, on tärkeää, että matemaattiset yksinkertaistukset, numeeriset menetelmät, approksimaatiot ja subjektiivisen asiantuntijaharkinnan käyttö selvitetään ja dokumentoidaan riittävän tarkasti. Menetelmän omistajan ja kehittäjien tulee varmistaa, että menetelmän eri osa-alueet toimivat toivotulla tavalla, ovat sopivia tarkoitettuun käyttöön ja että menetelmä on matemaattisesti oikein ja estimoidut parametrit tilastollisesti luotettavia.

Tietojen laadun hallinta on yhtä tärkeää kuin menetelmän rakenteen, teorian ja loogisuuden hallinta. Luotettavuus voidaan saavuttaa ainoastaan laadukkailla tiedoilla.

Kvantitatiivisen menetelmän validointi kattaa prosessit ja toimintatavat, joiden avulla pyritään todentamaan, että menetelmä on asianmukainen ja luotettava sekä toimii toivotulla tavalla. Validoinnin avulla tunnistetaan menetelmän mahdollisia heikkouksia ja rajoituksia sekä käyttöön liittyviä ongelmia ja voidaan arvioida ja hallita niiden vaikutuksia.

3.6 Keskittymäriskit

Keskittymäriskeillä tarkoitetaan kaikenlaisia riskikeskittymiä, joihin liittyvät tappiot voivat olla niin suuria, että ne vaarantavat vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai taloudellisen aseman. Keskittymäriskiä syntyy useimmiten sijoitustoiminnassa, mutta sitä voi syntyä myös vakuutustoiminnassa sekä kummankin toiminnan yhteisvaikutuksesta.

Sijoitustoiminnan, rahoitusmarkkina- ja vastapuoliriskien hallinta perustuu hajauttamiseen, jolloin merkittäviä keskittymäriskejä ei lähtökohtaisesti synny. Poikkeuksen tekevät ns. strategiset omistukset, joista voi syntyä hyvin merkittäviä keskittymäriskejä. Strategisina omistuksina käsitellään omistuksia konserniin kuuluvissa tytäryhtiöissä.

Vakuutustoiminta perustuu riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä siten, että yksittäisen omalla vastuulla olevan vakuutuskohteen vaikutuksia voidaan rajoittaa. Tätä riskiä hallitaan mm. vastuunvalintaohjeilla ja jälleenvakuutuksella.

Eryteisesti sijoitustoiminnan asiakasrahoituksessa sijoitus- ja vakuutustoimintaa arvioidaan kokonaisvaltaisesti ennen luoton myöntämistä, jotta yhteisriskikeskittymät saadaan arvioiduiksi.

3.7 Likviditeettiriski

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tulevia maksuvelvoitteita ei kyetä toteuttamaan tai että ne voidaan toteuttaa ainoastaan erityistoimenpiteillä.

Likviditeettiriski jaetaan lyhyen ja pitkän aikavälin riskiin. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät alle neljän kuukauden pituisiin varojen ja velkojen kassavirtoihin (ns. kassanhallinnan riskit). Pitkän aikavälin likviditeettiriskillä tarkoitetaan varojen ja velkojen kassavirtojen yhteensopivuusriskiä useita vuosia, jopa vuosikymmeniä eteenpäin.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskiä hallitaan ylläpitämällä riittävää likviditeettireserviä sekä maksuvalmiuden suunnittelulla. Likviditeettireserviä hallitaan mm. seuraavilla periaatteilla:

- rahamarkkinasijoituksille asetetaan vähimmäisallokaatio,
- osake- ja korkosijoituksilta edellytetään rahaksi muutettavuutta,
- rahamarkkinasijoitukset hajautetaan ja niille asetetaan vastapuolilimiittejä,
- koko sijoitussalkun epälikvidien sijoitusten määrää rajoitetaan ja
- merkittäviin jälleenvakuutus sopimukseen liitetään tarpeen mukaan likviditeettiehtoja.

Maksuvalmiuden suunnittelussa luodaan päiväkohtaisia ennusteita ulosmenevistä maksusuorituksista seuraaville neljälle kuukaudelle. Lyhyen aikavälin likviditeettiriskin hallinnan tavoite on, että muita sijoituksia kuin rahamarkkinasijoituksia ei jouduta realisoimaan ja että varainhoitajien lyhyen aikavälin likviditeettireserviä tai sijoituksia ei jouduta käyttämään tai realisoimaan.

Pitkän aikavälin likviditeettiriskiä seurataan ja se raportoidaan omana riskinään, mutta sitä ei hallita erillisenä riskinä vaan osana korkoriskin hallintaa.

3.8 Strategiset riskit

Strategisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät vakuutusyhtiön strategiaan ja johtuvat vääristä liiketoimintapäätöksistä, liiketoimintapäätösten väärästä tai epäonnistuneesta toteutuksesta tai kyvyttömyydestä sopeuttaa liiketoiminta muuttuviin olosuhteisiin tai tavoiteltavan tulevan tilan mukaiseksi.

Strategialla tarkoitetaan joukkoa pitkän aikavälin suunnitelmia ja toimenpiteitä, joiden avulla vakuutusyhtiö siirtyy nykytilasta toivottuun tulevaan tilaan.

Strategisilla riskeillä on monta eri ulottuvuutta, ja ne on jaettu seuraaviin ryhmiin:

- strategiset makroriskit, jotka liittyvät esimerkiksi väestön, sosiaaliturvan ja kulttuurin trendimuutoksiin, sääntelyyn, viranomaisvalvonnan ja politiikan muutoksiin tai ilmaston ja geopolitiikan trendimuutoksiin,
- toimialakohtaiset strategiset riskit, jotka liittyvät muutoksiin vakuutus- tai finanssialan kilpailussa ja vakuutuksenottajien tai sijoittajien kysynnässä ja
- sisäiseen toimintaan liittyvät strategiset riskit, jotka voivat olla esimerkiksi laajentumiseen tai sisäiseen kehittämiseen liittyviä riskejä tai lisäpääomituksen saatavuusriskejä.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on tunnistaa konsernin ja kunkin konserniyhtiön strategiset riskit ja havainnoida erilaisia heikkoja signaaleja sekä arvioida, millä tavoin erilaiset tapahtumat, trendit ja skenaariot vaikuttavat liiketoiminnan kestävyteen ja vakavaraisuusaseman kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

3.9 Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että Fennia-konsernin tai konserniin kuuluvan yksittäisen yhtiön julkinen kuva vahingoittuu. Maineriskiä voi aiheutua myös yhteistyökumppaneiden toiminnasta, jos niiden arvot ja/tai toimintaperiaatteet poikkeavat Fennia-konsernin vastaavista.

Maineriski on yleensä seuraus muista toteutuneista riskeistä tai tapahtumista, esimerkiksi operatiivisten riskien toteutumisesta.

Maineriskin hallinnan lähtökohtana on tunnistaa, mitkä mahdolliset tapahtumat voivat vaikuttaa negatiivisesti konsernin tai konserniyhtiön maineeseen. Maineriskin luonne poikkeaa muiden riskien luonteesta siten, että riskitapahtumat voivat perustua todellisiin tapahtumiin tai osittain tai kokonaan vailla todellisuuspohjaa oleviin tapahtumiin (esimerkiksi perätön huhu). Maineriskit ovat usein ennaltaehkäistävässä, tai tapahtumien vaikutusta voidaan yleensä vähentää.

Maineriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoiminta ja sen rajoitukset tunnetaan ja ymmärretään kokonaisvaltaisesti.

Maineriskiä ei voida hallita omana riskialueenaan, vaan lähinnä operatiivisten riskien hallinnan laajenuksena. Kun maineriskiiin vaikuttavat riskit on tunnistettu, voidaan organisaation sisällä toteuttaa erilaisia riskienhallintatoimenpiteitä. Onnistunut maineriskien hallinta perustuu osaltaan selkeään ja harkittuun ulkoiseen viestintään.

Maineriskien hallintaan liittyy myös lakien, säännösten ja määräysten noudattaminen sekä toimiminen viranomaisten edellyttämällä tavalla. Vakuutusyhtiön julkinen kuva ja luotettavuus voivat kärsiä, jos lakeja, säännöksiä ja määräyksiä sekä viranomaisten asettamia vaatimuksia ei noudateta.

3.10 Ryhmäriskit

Ryhmäriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka johtuvat siitä, että Fennia ja sen tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa konsernimuodossa. Ryhmäriskit voidaan jakaa seuraaviin ryhmiin:

- transaktioriskit,
- tartuntariskit,
- eturistiriitariskit,
- keskittymäriskit ja
- hallintoon liittyvät riskit.

Transaktioriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka liittyvät ryhmänsisäisiin transaktioihin, esimerkiksi asianmukaiseen hinnoitteluun.

Tartuntariskeihin luetaan tilanteet, joissa yhden yhtiön ongelmat tai ottamat riskit tarttuvat joihinkin konsernin muihin yhtiöihin tai koko konserniin. Tähän ryhmään luetaan myös moraalikatoon liittyvät riskit ("moral-hazard"-riskit), joilla tarkoitetaan tilanteita, joissa yhden yhtiön tahallisesti ja epämoraalisesti ottama riski ja siitä syntyvä tappio siirtyvät emoyhtiön tai muiden yhtiöiden joko osittain tai kokonaan kannettaviksi.

Eturistiriitariskejä syntyy, kun joidenkin konserniyhtiöiden tai koko konsernin intressit ovat keskenään ristiriidassa.

Keskittymäriskejä syntyy, jos yksittäisestä vastapuolesta tulee konsernitasolla liian merkittävä, vaikka riski olisikin sallituissa rajoissa yksittäisten yhtiöiden osalta.

Hallintoon liittyvät riskit johtuvat siitä, että osa toiminnoista on järjestetty konsernitasolla ja osa toiminnoista yksittäisen yhtiön tasolla. Yhtiöiden hallintojärjestelmien eroista voi syntyä koordinoitthaasteita ja lisäriskejä.

Ryhmäriskien hallinta perustuu selkeään konsernirakenteeseen. Monimutkaisissa omistuskuvioissa ryhmäriskin merkitys kasvaa. Lisäksi asianmukainen ryhmäriskien hallinta perustuu siihen, että liiketoimintaa suunnitellaan ja seurataan sekä yksittäisten yhtiöiden että konsernin tasolla. Ainoastaan siten voidaan varmistaa ja seurata ryhmätavoitteiden kehitystä ja niiden saavuttamista.

Ryhmäriskien hallinta perustuu myös siihen, että koko konsernin sisäisen valvonnan järjestelmä, erityisesti riskienhallintajärjestelmä ja säännösten noudattamisen valvonta sekä niihin liittyvät ilmoitusmenettelyt, on määritelty ja toteutettu johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi. Eri tahojen roolien ja vastuiden tulee myös konserninäkökulmasta olla selkeitä ja määriteltyjä.

4 Vakavaraisuuden hallinta

Riskinkantokyvyllä tarkoitetaan omaa varallisuutta, joka on käytettävissä tappioiden kattamiseen. Riskinottohalukkuudella tarkoitetaan sitä, kuinka paljon riskiä ollaan halukkaita ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi eli kuinka paljon omasta varallisuudesta ollaan valmiita sitomaan riskinottoon. Riskinsietokyvyllä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon oma varallisuus saa heilahdella liiketoimintatavoitteisiin pyrittäessä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena konsernissa on tukea liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista ja liiketoiminnan jatkuvuutta. Tämä toteutetaan varmistamalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn, riskinottohalukkuuteen ja riskinsietokykyyn, sekä luomalla edellytykset häiriöttömään toimintaan myös odottamattomien tappioiden varalta tunnistamalla ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat liiketoimintastrategian ja muiden tavoitteiden toteutumiseen.

Yleistä riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä hallitaan asettamalla merkittävimmille riskeille ja yhdistetyille riskeille mittareita ja tavoiterajoja (ns. riskibudjetointi). Asetettujen riskikohtaisten rajoitusten on tehokkaasti rajoitettava riskiprofilia siten, että vakavaraisuus ja riskinotto pysyvät hallinnassa ja sallituissa rajoissa.

■ Hallituksen ehdotus voiton käytöstä

Fennian voitonjakokelpoiset varat olivat 278.232.557,06 euroa. Yhtiön tilikauden voitto oli 26 376 249,72 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden voitto siirretään varmuusrahastoon.

Helsingissä 7. päivänä maaliskuuta 2018

Mikael Ahlbäck

Jussi Järventaus

Lars Koski

Eva Liljeblom

Jyrki Mäkynen

Timo Salli

Paul Stucki

Antti Kuljukka
toimitusjohtaja

Tilintarkastajien kertomus

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian (y-tunnus 0196826-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitiilinpäätöksen liitetiedossa *Tilintarkastajan palkkiot*.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

MERKITTÄVIMMÄT ARVIOIDUT OLENNAISEN
VIRHEELLISYYDEN RISKIT

KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN RISKIEN JOHDOSTA

*Sijoitusomaisuuden arvostus (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 11–13 ja sijoituksia koskevat liitetiedot s. 45–59) **

Konsernin sijoitusomaisuus sisältäen sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset muodostaa taseen varoista merkittävimmän erän.

Sijoitukset arvostetaan pääsääntöisesti hankintamenoon tai kuten kiinteistöt, suunnitelman mukaisin poistoin vähennettyyn arvoon tai edellä mainittuja alempaan käypään arvoon. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan käypään arvoon. Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään lisäksi sijoitusten käyvät arvot ja sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin.

Omaisuserien käyvät arvot perustuvat joko markkinanoteerauksiin tai käypien arvojen yleisten periaatteiden mukaisesti määritettyihin arvioihin. Niiden omaisuserien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista, käyvän arvon määrittämiseen voi liittyä harkinnanvaraisuutta. Tällaisia sijoituksia ovat esimerkiksi noteeraamattomat pääoma- ja kiinteistösijoitukset

Olemme arvioineet sovellettujen tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.

Olemme testanneet arvopapereiden, johdannaisten ja kiinteistöomaisuuden kirjaamiseen ja arvostusprosessiin liittyviä sisäisiä kontroleja.

Olemme verranneet sijoitusomaisuuden arvostuksessa käytettyjä arvoja ulkopuolisiin hintanoteerauksiin ja muiden sovellettujen arvostusmenetelmien antamiin tuloksiin sekä arvioineet yhtiön omien arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta.

Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

*Vakuutustekninen vastuuelva (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 14) ***

Vakuutusyhtiölain 9 luvun mukainen vakuutustekninen vastuuelva on emoyhtiön ja konsernin taseen vastattavien merkittävin erä.

Vahinkovakuutusyhtiönä toimivan emoyhtiön vastuuelvan merkittävin riski on korvausvastuun riittävyys. Vakuutusteknisen vastuuelvan laskennan perustana on monimutkaisia vakuutusmatemaattisia laskentamalleja ja johdon harkintaa edellyttäviä oletuksia, jotka liittyvät mm. eläkemuotoisissa vakuutuslajeissa vakuutettujen eliniän odotteeseen ja käytettävään diskonttauskorkokantaan. Eläkemuotoisten vahinkojen korvausvastuun laskennassa käytettävän diskonttokoron määrittäminen ja vahinkotapahtumien arviointi on tehtävä turvaavasti.

Tytäryhtiö Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian omalla riskillä on takuukorkoisia eläke- ja säästöhenkivakuutuksia, joille on luvattu laskuperustekorko. Luvattuun laskuperuste-korkoon liittyy sijoitustuottojen riski. Vastuuelkaa laskettaessa käytettävä korko on valittava turvaavasti. Vastuuelkaan on tehtävä sellainen johdon harkintaa edellyttävä korkotäydennys, että tulevista velvoitteista voidaan vastata riittävällä varmuudella.

Vastuuelvan tasearvon merkittävyyden ja sen laskentaan liittyvien johdon harkintaa sisältävien oletusten ja monimutkaisten vakuutus-matemaattisten laskentamallien johdosta vastuuelva on arvioitu tilintarkastuksessa eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisyysriski.

Olemme arvioineet vakuutusteknisen vastuuelvan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita ja laskentaprosesseja.

Vakuutusmatemaatikkomme on osallistunut tarkastukseen ja arvioinut käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta muun muassa tarkastamalla käytettyjä laskuperusteita ja arvioimalla laskentamallien asianmukaisuutta vastuuelvan riittävyyden varmentamiseksi.

Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuelvan kirjanpidollisen käsittelyn oikeellisuutta ja arvioineet vastuuelkaa koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitalinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidemme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana tilikaudesta 2007 alkaen yhtäjaksoisesti 11 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsinki 8. maaliskuuta 2018
KPMG Oy Ab

Petri Kettunen
KHT

Satu Malmi
KHT

* Tilintarkastuskertomuksessa mainitut sivut viittaavat tilinpäätöksen sivuihin. Vastaavat tiedot tästä verkkovuosikertomuksesta löytyvät [Tilinpäätös-osioista](#). PDF-versiossa vastaavat sivut ovat 24–28 (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet) ja 29, 36–42 (sijoituksia koskevat liitetiedot).

** Vastaava tieto löytyy verkkovuosikertomuksesta [tilinpäätöksen laatimisperiaatteet -osioista](#). PDF-versiossa vastaavat sivut ovat 24–28.

■ Hallintoneuvoston lausunto

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian hallintoneuvosto on käsitellyt yhtiön vuoden 2017 tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen sekä tilintarkastuskertomuksen. Hallintoneuvostolla ei ole niiden johdosta huomauttamista.

Hallintoneuvosto esittää 18.4.2018 kokoontuvalle yhtiökokoukselle, että tilinpäätös ja konsernitilinpäätös vahvistettaisiin ja hallituksen ehdotus vuosituloksen käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä maaliskuun 21. päivänä 2018

Hallintoneuvoston puolesta

Marianne Kaasalainen
hallintoneuvoston varapuheenjohtaja

■ Johtaminen

Fenniaa hallinnoidaan keskinäisyyden periaatteella. Ylintä päätösvaltaa käyttävät yhtiökokouksen kautta vakuutusnottajat eli Fennian asiakkaat. Fennian hallintoelimiä ovat hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtaja.

Fennian hallintoneuvosto

Fennialla on hallintoneuvosto, joka valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Yhtiökokous on valinnut hallintoneuvoston 41 jäsentä Fennian vakuutusnottajien eli asiakkaiden piiristä.

Hallintoneuvoston tehtävänä on valita hallituksen jäsenet ja vahvistaa hallituksen jäsenten palkkiot. Lisäksi hallintoneuvosto antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja tilintarkastuskertomuksesta sekä antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä.

Hallintoneuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa ja aina tarvittaessa. Hallintoneuvostolla on työvaliokunta joka valmistelee yhtiökokouksessa ja hallintoneuvossa käsiteltäviä asioita sekä tarkastusvaliokunta, joka perehtyy yhtiön toimintaan ja organisaatioon. Hallintoneuvosto on lisäksi asettanut alueellisia neuvottelukuntia joiden tehtävänä on seurata ja tukea Fennian alueellista palvelutoimintaa.

Fennian hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Konsernin emoyhtiön hallituksena se vastaa myös hallintojärjestelmän asianmukaisuudesta konsernitasolla ja huolehtii siitä, että konsernia johdetaan kokonaisuutena. Vuonna 2017 hallitukseen kuului kahdeksan jäsentä.

Hallituksen tehtävänä on johtaa Fenniaa ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Hallitus hoitaa tehtäviä, jotka sille on asetettu yhtiöjärjestyksessä, lainsäädännössä ja viranomais määräyksissä.

Fennian hallituksen keskeisimpiä tehtäviä ovat:

- päättää yhtiön tavoitteesta ja strategiasta, emoyhtiön hallituksena se päättää myös konsernin tavoitteesta ja strategiasta
- hyväksyä riskienhallintastrategia sekä riski- ja vakavaraisuusarviota koskevat raportit
- valvoa sisäisen valvonnan ja hallintojärjestelmän, mukaan lukien riskienhallintajärjestelmän, riittävyttä ja tehokkuutta ja hyväksyä vuosittain näiden asianmukaisuutta ja riittävyttä koskevat arviot
- varmistaa, että Fennian vakavaraisuustaso pysyy asetetuissa tavoitteissa
- hyväksyä Fenniassa noudatettavat toiminnan periaatteet.

Hallituksen apuna toimii nimitys- ja palkitsemisvaliokunta sekä Fennian ja Henki-Fennian hallitusten yhteinen tarkastusvaliokunta. Valiokunnat eivät tee päätöksiä vaan esitykset tuodaan hallituksen päätettäväksi.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on Fennian toimitusjohtajan, hänen sijaisensa sekä varatoimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemis- ja nimittämisasioiden valmistelu, suunnittelu ja kehittäminen sekä koko yhtiön palkitsemisjärjestelmän valmistelu.

Tarkastusvaliokunta on Fennian ja Henki-Fennian hallitusten yhteinen. Tarkastusvaliokunnan vastuualue kattaa sisäisen valvonnan, mukaan lukien compliancen, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen riittävyyden ja asianmukaisuuden seurannan. Lisäksi tarkastusvaliokunta huolehtii tilintarkastukseen liittyvistä lakisäätelistä tehtävistään.

Toimitusjohtaja

Fennialla on toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää sekä jonka toimitusjohtajan ehdosta, palkoista ja palkkioista hallitus päättää. Toimitusjohtajan tehtävänä on hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa. Toimitusjohtajan tehtäviin kuuluu yhtiön liiketoiminnan johtaminen ja valvonta, riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan järjestäminen sekä vastuu yhtiön toimintojen kehittämisestä ja koordinoinnista. Yhtiöllä on myös kaksi varatoimitusjohtajaa, joista toinen toimii toimitusjohtajan sijaisena.

Sisäisen tarkastuksen toiminto

Sisäinen tarkastus on liiketoiminnoista riippumaton toiminto, joka tukee Fenniaa ja sen ylintä johtoa tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessiin sekä riskienhallinnan toimivuuden ja tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Vastuullisuuden johtaminen

Vastuullisuutta johdetaan operatiivisesti sekä konserni- että liiketoimintatasolla yli organisaatorajojen. Jokainen liiketoimintalue ottaa päätöksenteossaan huomioon vastuullisuuden. Viime kädessä vastuullisuustyöstä vastaa konsernijohtaja.

■ Liiketoimintamalli

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia on vuonna 1882 perustettu, suomalainen, asiakkaidensa omistama vahinkovakuutusyhtiö, jonka juuret ja arvot ovat vahvasti yrittäjyydessä.

Fennia on vakuutusten ja niihin liittyvien palvelujen asiantuntija, joka tarjoaa yrityksille, yrittäjille ja kotitalouksille niiden tarvitsemat vakuutuspalvelut. Fennian toimialaan kuuluvat lakisääteiset ja vapaaehtoiset vahinkovakuutukset sekä jälleenvakuuttaminen.

Fennia-konserniin kuuluu kolme yhtiötä: vahinkovakuuttamiseen erikoistunut Fennia, vapaaehtoisia henki-, eläke- ja säästövakuutuksia tarjoava Henki-Fennia ja varainhoidollisia palveluja tarjoava Fennia Varainhoito Oy.

Fennia-konsernin yhtiöistä Fennia toimii keskinäisyyden pohjalta, mikä tarkoittaa, että asiakas on omistaja. Henki-Fennia on Fennian sataprosenttisesti omistama osakeyhtiö, ja Fennia Varainhoito Oy on Henki-Fennian tytäryhtiö. Lisäksi konserniin kuuluu 26 kiinteistöyhtiötä.

Fennian osakkaita ovat sen vakuutuksenottajat, joilla on yhtiössä voimassa oleva ja viimeistään edellisenä tilivuotena alkanut vakuutus. Jälleenvakuutuksen ottaminen ei kuitenkaan tuota osakkuutta.

Fennia tekee yhteistyötä Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon kanssa. Elo tarjoaa Fennian yhteistyökumppaneina lakisääteiset työeläkevakuutukset Fennian asiakkaille.

Hallintoneuvosto

Puheenjohtaja

Janne Ylinen

toimitusjohtaja
Kokkolan Halpa-Halli Oy
Kokkola

Varapuheenjohtajat

Marianne Kaasalainen

toimitusjohtaja
Oy Patrol Trading Ab
Espoo

Jäsenet

Pekka Auramaa

toimitusjohtaja
Kuljetusliike Y. Auramaa Oy
Eura

Michael Cedercreutz

toimitusjohtaja
Oy Victor Ek Ab
Helsinki

Risto Finne

hallituksen puheenjohtaja
Kuopion Konepaja Oy
Kuopio

Jarmo Halonen

toimitusjohtaja
Elecster Oyj
Toijala

Ilkka Jalonen

Puheenjohtaja
Ilja Consulting Oy
Espoo

Juha Järvi

toimitusjohtaja
Ka-Mu Oy
Karstula

Pia Kauma

kansanedustaja
Espoo

Hannu Kekäläinen

hallituksen puheenjohtaja
Check Point Finland Oy
Piikkiö

Heimo Keskinen

hallituksen puheenjohtaja
Ravintolakolmio Oy

Helsinki

Anne Ketola

maajohtaja
SATS Finland Oy (Elixia)
Helsinki

Jaana Kokko

toimitusjohtaja
Oulun Autokuljetus Oy
Oulu

Matti Koskenkorva

yrittäjäneuvos
Tampere

Jaana Kotro

toimitusjohtaja
Teknopower Oy
Turku

Perttu Kouvalainen

toimitusjohtaja
Mainostoimisto Fabrik Oy
Joensuu

Pekka Kuivalainen

toimitusjohtaja
Pisla Oy
Viitasaari

Matti Kurttio

hallituksen puheenjohtaja
Tormets Oy
Tornio

Maunu Lehtimäki

toimitusjohtaja
Evli Pankki Oyj
Helsinki

Markus Lindblom

toimitusjohtaja
RTV-Yhtymä Oy
Riihimäki

Vesa Luhtanen

toimitusjohtaja
L-Fashion Group Oy
Lahti

Hannu Löytönen

teollisuusneuvos
toimitusjohtaja
Betset Oy
Kyyjärvi

Tauno Maksniemi

Senior Partner, CEO
Broadview Oy Ltd
Helsinki

Jouko Manninen

kaupunginjohtaja

Kuusamon kaupunki
Kuusamo

Antti Mykkänen

Fennian henkilöstön edustaja
Yrittäjien Fennian Kenttä ry
Lahti

Martti Paunu

toimitusjohtaja
Väinö Paunu Oy
Tampere

Ari Penttilä

toimitusjohtaja
Matkaporjat Oy
Tampere

Raimo Puustinen

toimitusjohtaja
Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj
Joensuu

Pekka Rantamäki

toimitusjohtaja
Rantamäki Advisors Oy
Hyvinkää

Ari Rinta-Jouppi

toimitusjohtaja
Rinta-Joupin Autoliike Oy
Tervajoki

Ali U. Saadetdin

hallituksen puheenjohtaja
A Saadetdin Oy
Tampere

Seppo Saajos

hallituksen puheenjohtaja
Saajos Yhtiöt
Lohja

Kaj Ström

hallituksen puheenjohtaja
Motoral Oy
Helsinki

Risto Tornivaara

toimitusjohtaja
Danske Bank Oyj
Helsinki

Heikki Vauhkonen

toimitusjohtaja
Tulikivi Oyj
Helsinki

Henrik Wikström

talous- ja hallintojohtaja
Sarlin Group Oy Ab
Kauniainen

Jarkko Wuorinen

toimitusjohtaja

Ahlman & Wuorinen Development AWD Oy

Savonlinna

Jens Österberg

toimitusjohtaja

Oy Petsmo Products Ab

Vaasa

Fennian hallinto 1.1.2018

Hallitus

Puheenjohtaja

Mikael Ahlbäck

teollisuusneuvos, konsernijohtaja
Ab Rani Plast Oy
Teerijärvi

Varapuheenjohtaja

Matti Pörhö

kauppaneuvos, CEO
Pörhön Autoliike Oy
Oulu

Jäsenet

Jussi Järventaus

OTL, VT
Espoo

Lars Koski

toimitusjohtaja
Laihian Mallas Oy
Laihia

Eva Liljeblom

professori
Hanken School of Economics, Helsinki ja Lund University, Ruotsi
Helsinki

Jyrki Mäkynen

toimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja
Oy HM Profiili Ab
Seinäjoki

Timo Salli

toimitusjohtaja
Katsa Oy
Tampere

Paul Stucki

toimitusjohtaja
Orfer Oy
Orimattila

Hallituksen sihteeri

Sanna Elg

lakiasiaintohtaja
Fennia
Helsinki

Fennian hallinto 1.1.2018

■ Tilintarkastajat

KPMG Oy Ab

Petri Kettunen
KHT

Satu Malmi
KHT

Varatilintarkastajat

KPMG Oy Ab

Tiia Kataja
KHT

Marcus Tötterman
KHT

Fennian hallinto 1.1.2018

■ Fennia-konsernin johtoryhmä

Antti Kuljukka

konsernijohtaja

Eero Eriksson

toimitusjohtaja, Fennia Varainhoito

Kimmo Kilpinen

varatoimitusjohtaja, kentänjohtaja

Mika Manninen

konsernin talousjohtaja

Seppo Rinta

varatoimitusjohtaja

Alexander Schoschkoff

toimitusjohtaja, Henki-Fennia

Johtoryhmän sihteeri

Sanna Elg

lakiasiaintohtaja

Fennian hallinto 1.1.2018

■ Lääkärit

Mikael Hedenborg

lääketieteen ja kirurgian tohtori
työterveyshuollon erikoislääkäri,
ylilääkäri
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Lauri Keso

lääketieteen ja kirurgian tohtori,
sisätautien ja reumatologian
erikoislääkäri
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Juha Liira

lääketieteen ja kirurgian tohtori,
työterveyshuollon ja työlääkietieteen
erikoislääkäri
vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Teemu Paatela

lääketieteen lisensiaatti,
ortopedian erikoislääkäri

Mika Paavola

lääketieteen tohtori,
ortopedian ja traumatologian
erikoislääkäri

Timo Yrjönen

lääketieteen tohtori,
ortopedian erikoislääkäri

Heikki Österman

lääketieteen lisensiaatti,
ortopedian ja traumatologian
erikoislääkäri

Fennian hallinto 1.1.2018